

Matjaž
TRATNIK

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

Petra
WEINGERL

Študijsko gradivo pri predmetu
Mednarodno javno pravo

Zbirka vaj

Univerza v Mariboru

Pravna fakulteta

Študijsko gradivo pri predmetu Mednarodno javno pravo

Zbirka vaj

Avtorja

Matjaž Tratnik

Petra Weingerl

Avgust 2023

Naslov Študijsko gradivo pri predmetu Mednarodno javno pravo
Title Study Material for the Course Public International Law

Podnaslov Zbirka vaj
Subtitle Collection of Exercises

Avtorja Matjaž Tratnik Petra Weingerl
Authors (Univerza v Mariboru, Pravna fakulteta) (Univerza v Mariboru, Pravna fakulteta)

Recenzija Janja Hojnik Marija Jovanović
Review (Univerza v Mariboru, Pravna fakulteta) (Univerza v Essexu, Pravna fakulteta)

Tehnični urednik Jan Perša
Technical editor (Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba)

Oblikovanje ovitka Jan Perša
Cover designer (Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba)

Grafične priloge Tratnik, Weingerl, 2023
Graphic material

Grafika na ovitku Knjižnica, avtor Giammarco Boscaro, unsplash.com, CC0, 2017
Cover graphics Usnje, avtor Darkmoon_Art, unsplash.com, CC0, 2023

Založnik Univerza v Mariboru
Published by Univerzitetna založba
Slomškov trg 15,
2000 Maribor, Slovenija
<https://press.um.si>
zalozba@um.si

Izdajatelj Univerza v Mariboru
Issued by Pravna fakulteta
Mladinska ulica 9
2000 Maribor, Slovenija
<https://www.pf.um.si>
pf@um.si

Izdaja Prva izdaja
Edition

Izdano Maribor, avgustj 2023
Published at

Vrsta publikacije E-knjiga
Publication type

Dostopno na <https://press.um.si/index.php/ump/catalog/book/788>
Available at

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Univerzitetna knjižnica Maribor

341.4 (076) (0.034.2)

TRATNIK, Matjaž, 1957-

Študijsko gradivo pri predmetu
Mednarodno javno pravo [Elektronski
vir] : zbirka vaj / avtorja Matjaž
Tratnik, Petra Weingerl. - 1. izd. -
E-publikacija. - Maribor : Univerza
v Mariboru, Univerzitetna založba,
2023

Način dostopa (URL) :

[https://press.um.si/index.php/ump/
catalog/book/788](https://press.um.si/index.php/ump/catalog/book/788)

ISBN 978-961-286-754-6

doi: 10.18690/um.pf.2.2023

COBISS.SI-ID 157334787

© Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba
/ University of Maribor, University Press

Besedilo/ Text © Tratnik, Weingerl, 2023

To delo je objavljeno pod licenco Creative Commons Priznanje avtorstva 4.0 Mednarodna. / *This work is licensed under the Creative Commons Attribution 4.0 International License.*

Uporabnikom je dovoljeno tako nekomercialno kot tudi komercialno reproduciranje, distribuiranje, dajanje v najem, javna priobčitev in predelava avtorskega dela, pod pogojem, da navedejo avtorja izvirnega dela.

Vsa gradiva tretjih oseb v tej knjigi so objavljena pod licenco Creative Commons, razen če to ni navedeno drugače. Če želite ponovno uporabiti gradivo tretjih oseb, ki ni zajeto v licenci Creative Commons, boste morali pridobiti dovoljenje neposredno od imetnika avtorskih pravic.

<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

ISBN 978-961-286-754-6 (pdf)

DOI <https://doi.org/10.18690/um.pf.2.2023>

Cena Brezplačni izvod
Price

Odgovorna oseba založnika prof. dr. Zdravko Kačič,
For publisher rektor Univerze v Mariboru

Citiranje Tratnik, M., Waingerl, P. (2023). *Študijsko gradivo pri predmetu Mednarodno javno pravo: zbirka vaj*. Univerza v Mariboru,
Attribution Univerzitetna založba. doi: 10.18690/um.pf.2.2023

Kazalo

Predgovor	1
1 Praktični primeri	3
2 Trditve in vprašanja	51
2 Uvod	53
2.2 Viri mednarodnega prava	55
2.3 Akterji v mednarodnem pravu	61
2.4 Načela mednarodnih odnosov	68
2.5 Mednarodno pravo in prostor	85
2.6 OZN	92
2.7 Posameznik in MP I	95
2.8 Posameznik in MP II	101
2.9 Mednarodnopravni posli	106
2.10 Mednarodna odgovornost držav	114
2.11 Mirno reševanje sporov	118
2.12 Mednarodno gospodarsko pravo	121
USTANOVNA LISTINA ZDRUŽENIH NARODOV	129
STATUT MEDDRŽAVNEGA SODIŠČA	145

Seznam okrajšav

ARSIWA	Articles on Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts
BIT	bilateral investment treaties
DKDO	Dunajska konvencija o diplomatskih odnosih
DKKO	Dunajska konvencija o konzularnih odnosih
DKPMP	Dunajska konvencija o pravu mednarodnih pogodb
EKČP	Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in svoboščin
ESČP	Evropsko sodišče za človekove pravice
EU	Evropska unija
GATS	General Agreement on Trade in Services
GATT	General Agreement on Tariffs and Trade
GS	Generalna skupščina
ICJ	International Court of Justice
ICSID	International Centre for Settlement of Investment Disputes
IEC	Izključna ekonomska cona
IMF	International Monetary Fund
ITLOS	International Tribunal for the Law of the Sea
KMP	Komisija za mednarodno pravo
MKS	Mednarodno kazensko sodišče
MDS	Meddržavno sodišče
MP	mednarodno pravo
MPDPP	Mednarodni pakt o državljanskih in političnih pravicah
MSPMP	Mednarodno sodišče za pomorsko mednarodno pravo
NM	Navtična milja
OZN	Organizacija združenih narodov
PDEU	Pogodba o delovanju Evropske unije
PEU	Pogodba o Evropski uniji
SDČP	Splošna deklaracija o človekovih pravicah
SFRJ	Socialistična federativna republika Jugoslavija
SMS	Statut Meddržavnega sodišča
STO	Svetovna trgovinska organizacija
SEU	Sodišče Evropske unije
UL	Ustanovna listina OZN
UNCLOS	United Nations Convention on the Law of the Sea
VS	Varnostni svet
ZDA	Združene države Amerike
ZN	Združeni narodi
ZRJ	Zvezna republika Jugoslavija

Predgovor

Študijsko gradivo v obliki zbirke vaj je namenjeno študentom prve stopnje bolonjskega študijskega programa Pravo pri predmetu Mednarodno javno pravo na Pravni fakulteti Univerze v Mariboru. Študijsko gradivo je pripravljeno za izvedbo vaj v pedagoškem procesu. Naloge so razdeljene na dva dela. Prvi del zajema praktične primere, drugi del pa vprašanja in trditve. Slednja sledijo vsebini monografije *Izbrana poglavja mednarodnega prava* (Uradni list, 2023). Število trditev oz. vprašanj pri posameznem poglavju ni indikacija pomena tistega poglavja (torej tudi števila vprašanj/trditev, ki bodo na izpitu iz določenega poglavja), temveč je odvisno zlasti od inspiracije avtorjev trditev in vprašanj. Poleg tega so nekatere teme bolj primerne za formuliranje trditev ali vprašanj kot druge.

Pričujoči Zbirki vaj je priložena tudi Ustanovna listina Združenih narodov s Statutom Meddržavnega sodišča. Poleg zgoraj navedene monografije je priporočljivo, da študenti pri reševanju nalog uporabljajo tudi *Zbirko aktov pri predmetu Mednarodno javno pravo*, ki jo najdejo v spletni učilnici.

Študijsko gradivo služi kot priprava na izpit pri predmetu Mednarodno javno pravo, kot pripomoček pa lahko pride prav tudi pri drugih predmetih s področja mednarodnega prava.

1

Praktični primeri

To poglavje vsebuje praktične naloge, ki bodo študentom pomagale pri reševanju praktičnih primerov v okviru mednarodnega javnega prava. Na svoji poklicni poti bodo morali pogosto določiti, katera pravna pravila se uporabijo v konkretni zadeva, ta pravila uporabiti za reševanje konkretnega dejanskega stana in priti do končne pravne rešitve.

Naloge so pripravljene na tak način, da je za njihovo reševanje potrebno poznati in uporabiti tako pravna pravila glede odgovornosti držav, pravila glede sklepanja mednarodnopravnih pogodb, glede virov mednarodnega prava, poslov, načel mednarodnega prava, kot tudi pravila glede pristojnosti mednarodnih sodišč in tribunalov.

Za reševanje praktičnih primerov je potrebno najprej skrbno prebrati celotno nalogo. Temu sledi identifikacija pravnih problemov in vprašanj, čemur sledi priprava pravno argumentiranih odgovorov. Za to je potrebno ugotoviti, katero pravo se uporabi. Študenti naloge rešujejo s sklicevanjem na relevantna pravna pravila, ki jih najdejo bodisi v konvencijah, bodisi v mednarodnem običajnem pravu ali v drugih pravnih virih, kot so zlasti sodne in arbitražne odločbe.

2

V državo A se k svoji prijateljici Y, državljanke te države, zateče X, ki je zelo iskan trgovec z mamili in je državljan države B. Ko vlada države B izve, kje se skriva X, pošlje notranji minister tja skupino že upokojenih tajnih agentov, ki ga prisilno odvede v državo B in ga tam izroči policiji. Med akcijo eden izmed bivših agentov grobo odrine X-ovo prijateljico Y, tako da ta pade po stopnicah in zaradi udarca v glavo utrpi hude telesne poškodbe, ki so trajne narave. Ker med obema državama ne pride do nobenega dogovora glede incidenta, država A zaradi ravnanja upokojenih agentov proti državi B sproži postopek pred MDS. Obe državi sta članici OZN.

a) Ali je podana pristojnost MDS za reševanje spora?

Država B se brani z naslednjimi argumenti:

- b) Primarno: da ne odgovarja za ravnanje teh oseb, ker niso več njeni uslužbenci (organi).
- c) Subsidiarno: če odgovornost vendarle obstaja, glede X-a ni bilo kršeno mednarodno pravo, saj so agenti na podlagi X-ovega državljanstva imeli pravico izvršiti aretacijo. Glede X-ove prijateljice Y pa je agent, ki jo je grobo odrinil prekoračil pooblastila, saj je imel dovoljenje za uporabo sile le glede X-a.
- d) Ali lahko država A zahteva od države B odškodnino v korist Y?
- e) Denimo, da ima Y poleg državljanstva države A tudi državljanstvo države B, kaj menite o aktivni legitimaciji države A?

3

Z januarjem 2022 začne država A za banane, ki jih uvaža iz držav C, D in E, na podlagi posebnih sporazumov (ki so sklenjeni zaradi kolonialnih povezav z državo A v preteklosti) zaračunavati uvozne carine v višini 2,5%. A uvaža banane tudi iz držav X in Y, vendar ob uvozu iz teh dveh držav zaračunava uvozne carine v višini 5%. Vse navedene države so že vrsto let članice Svetovne trgovinske organizacije (STO). Državi X in Y menita, da država A pri zaračunavanju uvoznih carin za banane krši svoje obveznosti iz članstva v STO (vsaj enega sporazuma, sklenjenega v okviru STO).

- a) Ali se strinjate s stališčem držav X in Y? Če se, katera obveznost v katerem sporazumu je kršena?
- b) Država X kot odgovor na ravnanje države A zviša uvozne carine na avtomobile iz A z 10% na 15%. Ali je to ravnanje skladno z mednarodnim pravom? (Denimo da je A dejansko kršila svoje obveznosti).
- c) Država Y sproži proti državi A postopek pred MDS. Ali je to sodišče pristojno? Obe državi sta članici OZN.

WestOil je naftna družba s sedežem v državi A in ima že vrsto let koncesijo za črpanje nafte v državi B. Koncesijo izkorišča preko svoje (100%) hčerinske družbe *B(W)estOil*, s sedežem v prestolnici B. Obdobje uspešnega poslovanja pa se konča, ko pride v državi B do revolucije. Nova revolucionarna oblast sprejme zakon, po katerem vlada države B vsem gospodarskim družbam, ki imajo sedež v državi B in so (pretežno) v tuji lasti, postavi izvršilnega direktorja z neomejenimi pooblastili, ki odgovarja izključno vladi države B. Tako pride v družbo *B(W)estOil* za izvršilnega direktorja gospod X, ki je sicer s težavo dokončal osnovno šolanje, a je nečak novega ministra za energetiko. X prične zamenjevati vodilno osebje (državljanke države A) s svojimi prijatelji, tako da v kratkem času vse vodstvo družbe sestavljajo povsem nekompetentne osebe. Posledično začne *B(W)estOil* poslovati z vse večjo izgubo. Za nameček pa nova oblast v državi B prepove vsakršen transfer dividend gospodarskih družb iz B v tujino. Po novem se morajo vsi dobički investirati v infrastrukturne projekte v državi B. Ustava B prepoveduje sodno presojo zakonodajnih aktov.

- a) *WestOil* trdi, da je prišlo do nacionalizacije njenega premoženja in zahteva od države B nadomestilo oz. odškodnino. B pa trdi da nacionalizacije ni bilo, saj ni prišlo do odvzema premoženja. Kaj menite vi?
- b) Ne glede na vaš odgovor pod a., kako lahko *WestOil* pride do nadomestila oz. odškodnine?
- c) Kaj je stabilizacijska klavzula?
- d) Čeprav ima *WestOil* svoj sedež v državi A, je 92% kapitala v rokah fizičnih in pravnih oseb, ki imajo državljanstvo države C oz. sedeže v tej državi. Tako na podlagi fakultativne klavzule iz člena 36/2 SMS država C sproži proti državi B postopek iz naslova diplomatske zaščite družbe *Westoil*. Ali ima aktivno legitimacijo?

Državi A in B imata spor glede meje. Dogovorita se za posredovanje predsednika države C, ki naj bi pripeljalo do rešitve najkasneje do konca leta 2022, sicer pa bo treba poiskati drug način reševanja spora. Posredovanje je bilo neuspešno in 27.12. 2022 je bil sestanek, na katerem sta bila prisotna zunanja ministra držav A in B ter posebni odposlanec predsednika države C. Dogovorjeno je bilo, da se s posredovanjem vseeno nadaljuje, tako da se drugimi načini reševanja spora počaka še do konca leta 2023. Zapisnik s sestanka so podpisali vsi trije. V nasprotju z navedenim dogovorom država A sproži postopek (tožbo) pred MDS (A in B sta sprejeli fakultativno klavzulo iz člena 36(2) SMS brez pridržkov). Država B trdi, da je A s tožbo pred MDS kršila svojo pogodbeno obveznost, ki jo je sprejela na sestanku 27.12. 2022. Država A ugovarja:

- a) Zgolj zapisnik s sestanka ne ustvarja veljavne mednarodnopravne obveznosti, zato lahko A sproži reševanje mejnega spora pred MDS.
- b) Zapisnik ne zavezuje, ker se zunanji minister države A ni zavedal tega, da s podpisom zapisnika podpisuje mednarodno konvencijo.
- c) Če tudi bi zapisnik predstavljal mednarodno konvencijo, ta države A ne zavezuje, ker je po ustavi potrebna ratifikacija s strani parlamenta.

6

Tanker *Innocentia*, v lasti družbe *CheapOil* s sedežem v državi X, pluje pod zastavo države A in znotraj ekskluzivne ekonomske cone (EEC) države B prodaja nafto ladjam, ki tam lovijo ribe. Tanker se giblje približno 150 – 200 NM zahodno od verige otokov, ki se nahajajo pred obalo. Člani posadke imajo državljanstvo vrste držav, vendar pa nihče ni državljan A ali B. Patruljni čoln obalne straže države B le nekaj milj od zahodnega zunanjega roba EEC zaustavi tanker, pregleda ladjo in prisili posadko, da tanker odpelje v najbližje pristanišče v državi B. Čeprav se posadka ni upirala, je obalna straža pri zaustavljanju uporabila strelno orožje in pri tem ranila dva mornarja. V pristanišču organi države B uvedejo postopek zoper lastnika ladje (in nafte) in zoper kapitana zaradi carinskega (nedovoljenega uvoza nafte v EEC) in davčnega prekrška (prodaja neobdavčene nafte). Obema se naloži visoke denarne kazni, nafta v tankerju pa se zapleni.

Država A v postopku pred Mednarodnim sodiščem trdi, da je država B kršila mednarodno pravo s tem, ko je vršila carinski nadzor v svoji EEC – država B pa trdi, da ima do tega pravico.

Država A zahteva odškodnino zaradi ravnanja države B tako v korist članov posadke, kot tudi lastnika ladje. Država B ugovarja da (i) A ne more izvajati diplomatske zaščite, ker kapitan in lastnik ladje niso izčrpali pravnih sredstev v državi B in (ii) ker je pogoj za izvajanje diplomatske zaščite državljanstvo oziroma pripadnost pravne osebe državi, ki izvaja diplomatsko zaščito. Vendar v tem primeru nihče od članov posadke ni imel državljanstva A, lastnik ladje pa ima sedež v državi X.

Obravnavajte vse zgoraj navedene argumente.

OZN leta 2020 pošlje na krizno območje, kjer grozi vojna med državama A in B, svojega visokega funkcionarja gospoda X, ki je državljan države N, da bi posređoval med vladama sprtih držav. Vendar hoče država A izsiliti vojno, zato da predsednik vlade svoji tajni službi nalogo, da gospoda X ugrabi in ga drži zaprtega, tako da ne bo mogel opravljati svoje funkcije, ne smejo pa mu »skriviti niti lasu.« Ko agenti države A držijo X-a zaprtega, ta po dveh tednih poskusi pobegniti, a ga agenti z grobo silo ustavijo ter ga pri tem tako poškodejo, da zaradi posledic poškodb umre. Ko se o incidentu razve, OZN od države A zahteva odškodnino, tako zase, kot v korist X-ovih svojcev. Država A se brani z naslednjimi argumenti, do katerih se morate opredeliti:

- OZN ne more od A zahtevati odškodnine, ker ji ta pristojnost ni bila podeljena v Ustanovni listini.
- Če bi OZN že lahko zahtevala pristojnost za lastno škodo, je ne more zahtevati v korist X-ovih svojcev, ki nimajo nobene povezave z OZN. Aktivno legitimirana bi bila kvečjemu država N (katere državljan je bil X in so njegovi svojci).
- Če bi že obstajala aktivna legitimacija OZN, država A ne odgovarja, ker so agenti očitno prekoračili svoja pooblastila.
- Denimo, da je država A leta 1950 ob pristopu k OZN brez pridržkov podpisala fakultativno klavzulo iz 36. člena SMS, ali lahko OZN proti A sproži postopek pred Meddržavnim sodiščem v Haagu?

9

Leta 2022 ponovno pride do spora med državama A in B, ker ribiči iz države A lovijo ribe v teritorialnih vodah države B. Država A se sklicuje na pogodbo med A in B iz leta 1799, s katero je država B priznala ribiškim ladjam iz države A pravico do ribolova v teritorialnih vodah države B. Država B meni, da je pogodba iz leta 1799 nična, ker je bila sklenjena na podlagi groženj države A z vojaško intervencijo. Poleg tega ribiči iz države A tam sploh niso lovili rib med letoma 1900 in 2002. Država A se sklicuje tudi na izjavo ministra države B za kmetijstvo in ribolov na konferenci v zvezi z ribolovnimi spori med državami A, B, C in D, da organi države B do dokončne rešitve spora ne bodo ukrepali proti ribiškim ladjam iz države A, C in D. Država B trdi, da je to enostranska izjava, ki ne zavezuje, poleg tega pa minister ni imel pooblastila, vlade ali parlamenta.

Ali imajo ribiči iz države A pravico loviti ribe v teritorialnih vodah države B?

Ali je sploh potrebno dovoljenje države B?

Ali državo B (še vedno) zavezuje pogodba iz leta 1799?

Ne glede na vaš odgovor pod b, denimo da pogodba ne velja več, ali državo B zavezuje izjava njenega ministra za kmetijstvo in ribolov?

Obe državi sta stranki Dunajske konvencije o pravu mednarodnih pogodb.

X, državlján države Alafistan, odpotuje na zimske olimpijske igre v državo Bilistan. ko hoče vstopiti na prizorišče smučarskih skokov, ga aretirata dva policista, ker ga imata za zelo iskanega člana teroristične skupine, ki je grozila s terorističnimi napadi v Bilistanu v času olimpijskih iger. X-a so odpeljali v neko klet, kjer so ga več ur zasliševali in mučili pripadniki posebnih enot bilistanske policije. Ko so ugotovili, da imajo v rokah napačnega človeka, so ga odpeljali do najbližje bolnišnice in ga tam vrgli iz avtomobila. X gre na alafistansko ambasado in tam prosi za pomoč. Obe državi sta članici OZN.

1. Kaj lahko/mora Alafistan ukreniti za zaščito X-ovih interesov? Upoštevajte vse možne postopke.

2. Enako kot pod 1., z razliko, da so X-a zasliševali policisti iz Sinistrije, ki so v času olimpijskih iger pomagali bilistanskim policistom.

3. Enako kot pod 1., z razliko, da so bili X-a zasliševali pripadniki zasebnega podjetja Securitas, ki je po nalogu bilistanskega ministrstva za notranje zadeve pomagalo varovati olimpijske objekte in udeležence olimpiade.

4. Enako kot pod 1., z razliko, da so X-a zasliševali policisti iz Sinistrije, ki so v času olimpijskih iger pomagali bilistanskim policistom, ter da je bil X državlján Sinistrije.

X je gospodarska družba, ki je ustanovljena po pravu države B (kjer ima tudi svoj statutarni sedež), medtem ko vse posle vodi iz države C, kjer je glavna pisarna. X je pomemben investitor v z nafto bogati državi A. Po zadnjih volitvah pride v državi na oblast "Stranka socialistov", ki s posebnim zakonom razlasti vse premoženje zasebnih (domačih in tujih) investitorjev v naftni industriji države A. Nacionalizacija je bila izvedena v sklopu obsežnih gospodarskih reform. Kot nadomestilo pa domačim in tujim razlaščenecem izda državne obveznice v lokalni valuti, ki bodo zapadle v plačilo 5, 10, 15 in 20 let po izdaji. X sproži proti državi A pred njenim sodiščem sodni postopek, vendar prvostopenjsko sodišče tožbo zavrže, ker v skladu z ustavo ni možna sodna presoja zakonodajnih aktov. Zatem država B zahteva, da država A vrne odvzeto premoženje ali pa zanj izplača takojšnje, zadostno in učinkovito nadomestilo v trdi valuti (dolarjih, švicarskih frankih ali eurih). Država A zavrne to zahtevo in se sklicuje na klavzulo v investicijski pogodbi med A in X-om, s katero se X odpoveduje zaščiti s strani drugih držav. Poleg tega je X-ova domača država C in ne B. X tudi ni izčrpal vseh pravnih sredstev v državi A. Državi spor predložita MDS (A in B sta članici OZN).

a. Ali je podana pristojnost MDS?

b. Komentirajte stališči držav A in B:

i. glede nadomestila in

ii. glede diplomatske zaščite X-a s strani države B.

V državi Naftaliji je vojaški poveljnik Hannibal z državnim udarom prišel na oblast. Ime države je spremenil v Hannibalija. Njegova vlada je podelila koncesije za črpanje nafte gospodarskim družbam iz držav B in C. Država B je priznala novo oblast, medtem ko je država C priznanje izrecno zavrnila. Čez nekaj let pride v Hannibaliji do revolucije in vzpostavi se nova, demokratično izvoljena oblast. Država zopet prevzame svoje prejšnje ime. Zakonodajalec sprejme zakon, ki razglasi vse naftne koncesije, ki jih je podelila prejšnja vlada za nične. Državi B in C tožita Naftalijo pred MDS zaradi kršitve obveznosti proti njunim investitorjem, ki jih je prevzela prejšnja vlada.

Ali ima MDS pristojnost za reševanje tega spora?

Kaj menite o sledečih trditvah:

- b. Naftalija je po revoluciji postala nova država in je ne zavezujejo obveznosti, ki jih je v njenem imenu prevzela vlada (prejšnje) države Hannibalije.
- c. Naftalije ne zavezujejo ravnanja vlade, ki je prišla na oblast z državnim udarom.
- d. Diplomatsko zaščito svojih investitorjev lahko izvršuje samo država B, ki je priznala Hannibalov režim, ne pa tudi država C, ker ta država prejšnjega režima ni priznala. Nelegalna oblast namreč ne more veljavno zavezovati države.

V latinskoameriški državi A pride do poskusa državnega udara, ki ga vodi polkovnik Garcia. Ko vladne sile zatrejo upor, se Garcia zateče na ambasado prav tako latinskoameriške države B, ki mu nudi diplomatski azil. Organi države A zahtevajo izročitev Garcie, ker država A diplomatskega azila ne priznava in je vedno zanikala, da takšna pravica obstaja. Prav tako ni podpisala konvencije iz X, ki predvideva pravico do diplomatskega azila. Pa tudi sicer je ta konvencija bila ratificirana le s strani države B in še štirih drugih držav v Latinski Ameriki. Država B trdi, da je pravica do diplomatskega azila trdno zasidrana v mednarodnem običajnem pravu vseh latinskoameriških držav, vključno z državo A.

a. Država A trdi, da ne obstaja pravica do diplomatskega azila v mednarodnem običajnem pravu. Pogoj za nastanek pravila mednarodnega običajnega prava je, da izhaja iz ravnanja večine vseh držav na svetu. Diplomatski azil pa je izven Latinske Amerike povsem nepriznan. Če pa bi takšna pravica vendarle obstajala, ne more veljati za državo A, ker jo je vedno zanikala.

b. Denimo da država A ni dolžna spoštovati diplomatskega azila Garcie. Kaj lahko storijo organi države A, če jim ambasada države B noče izročiti Garcie? Ali B krši mednarodno pravo?

c. Denimo, da organi države A vdrejo v ambasado države B in aretirajo Garcio. Kakšne so pravne posledice tega ravnanja?

d. Kaj če organi države A ustavijo službeno vozilo ambasade države B in aretirajo Garcio?

Zunanji minister države Ameristan dobi pismo zunanjega ministra države Beotije, v katerem ta trdi, da Ameristan krši svoje mednarodnopravne obveznostjo proti Beotiji, in sicer zato, ker za jeklene cevi iz Beotije zaračunava uvozno carino v višini 12%, medtem ko za enakovrstno blago, ki ga uvaža iz Čilistana, zaračunava le 8% carino, pri uvozu enakega blaga iz Barbaristana pa carine sploh ne zaračunava. Ameristan, Beotija in Barbaristan so članice Svetovne trgovinske organizacije, Čilistan pa je za člastvo pravkar zaprosil. Ameristan trdi:

(i) da se Beotija ne more sklicevati na carinsko stopnjo, ki velja za cevi iz Čilistana, ker ta država država še ni članica STO.

(ii) da se Beotija ne more sklicevati na brezcarinski uvoz iz Barbaristana, ker imata Ameristan in Barbaristan sklenjen sporazum o prosti trgovini.

a. Katero obveznost iz katerega sporazuma naj bi Ameristan po mnenju Beotije kršil?

b. Kaj menite o argumentu Ameristana pod i)?

d. Kaj menite o argumentu Ameristana pod ii)?

c. Denimo, da se Ameristan in Beotija ne moreta sporazumeti. Ali lahko Beotija sproži postopek proti Ameristanu pred Meddržavnim sodiščem v Haagu, glede na to da med njima vzajemno učinkuje klavzula iz člena 36(2) Statuta tega sodišča?

d. Ali lahko Beotija proti Ameristanu kot povračilni ukrep začasno zviša carina na ameristansko bakreno žico, pod pogojem da ja ta ukrep povsem sorazmeren ameristanski kršitvi?

V državi A divja državljanska vojna. Sosednja država B izdatno pomaga upornikom v državi A, ki pripadajo etnični manjšini in se borijo proti vladnim silam. Tako država B pošilja upornikom orožje, hrano, denar, inštruktorje za vojaško urjenje upornikov ipd. Najvišji funkcionarji države B tudi stalno opozarjajo državo A da bo država B tudi vojaško ukrepala, če bo država A grobo kršila človekove pravice pripadnikov uporniške manjšine. Nekega dne raketa, ki jo sproži vojska države A, pomotoma zadane obmejno vojašnico v državi B in jo uniči. Slednja na to dejanje takoj odgovori z raketiranjem in uničenjem obmejne vojašnice države A. Zatem država A proti državi B sproži postopek pred MDS na podlagi fakultativne klavzule iz člena 36(2) SMS. Država A trdi:

- i. da država B z omenjanjem vojaških ukrepov v primeru kršitev človekovih pravic krši prepoved grožnje z uporabo sile;
- ii. da je država B s povračilnim napadom na vojašnico v državi A kršila prepoved uporabe sile.

Država B trdi, da MDS nima pristojnosti, ker je država B sprejela klavzulo iz člena 36(2) SMS s pridržkom, ki določa, da MDS nima pristojnosti glede sporov iz mednarodnih konvencij, država A pa se sklicuje na prepoved iz člena 2(4) UL. V odgovor na to, se postavi država A na stališče, da obe prepovedi obstajata tudi v mednarodnem običajnem pravu. Država B na to odgovarja, da se država A ne more proti državi B sklicevati na tista pravila mednarodnega običajnega prava, ki so med njima prešla v konvencijsko pravo. V takem primeru velja med njima samo konvencija. Če pa bi že bila podana pristojnost MDS, raketiranje vojašnice v državi A ni bila kršitev prepovedi uporabe sile, ker je šlo za samoobrambo.

Obravnavajte navedene argumente.

21

Diplomatski predstavnik Slovenije v državi sprejemnici XY je bil pred pričetkom opravljanja diplomatske službe svetovno znan univerzitetni profesor. Univerza v XY ga je zato povabila k sodelovanju v vlogi gostujočega predavatelja. Za to je prejemal mesečni honorar v višini 1,000 EUR, ki jih je država sprejemnica XY obdavčila skladno z zakonodajo o obdavčenju osebnih dohodkov. Diplomatski predstavnik se sklicuje na privilegije, ki veljajo zanj na področju dajatev.

Ali bo uspešen s svojim ugovorom zoper plačilo davka?

22

Častni konzul Republike XY v Sloveniji, ki svoje delo opravlja v prostorih konzulata v Mariboru, je prejel vabilo Okrajnega sodišča v Mariboru, ki ga poziva k pričanju. Pričanje se nanaša na zadevo v zvezi s kaznivim dejanjem, ki ga je storil osebni znanec XY-a, ki ni zaposlen na konzulatu. Ker mu XY ne želi škodovati, se odloči, da se bo skliceval na imuniteto pred dolžnostjo pričanja.

Bo uspešen?

24

Država A si zaradi povečanega števila ilegalnih migrantov, ki prečkajo njene meje, izposodi 100 policistov in 50 vojakov od države B, ki ji pomagajo pri nadzoru kopenskih meja. Eden od njih med službenim časom poškoduje številna vozila na lokalnem parkirišču. Za ravnanje tega policista odgovarja država B, ker je policist njen organ.

25

Državi A in B sta v sporu glede morske meje v zalivu, ki je priljubljen pri ribičih iz obeh držav. Policijski patroljni čoln države A pri izvajanju nadzora v zalivu povzroči škodo na policijskem patroljnim čolnu države B. Premier države A je preko ministra za notranje zadeve dan pred tem prepovedal policiji, da izvaja nadzor v spornem zalivu do uradne razrešitve mejnega vprašanja. Ali država A odgovarja za škodo, ki jo je povzročil njen policijski patroljni čoln državi B?

26

Državi A in B se odločita, da svoj mejni spor rešita z arbitražo. Ko arbitražno sodišče odloči v sporu, država B ni zadovoljna z odločitvijo, zato zavrača implementacijo arbitražne odločbe v praksi. Država A na to odgovori z blokado države B pri njenih prizadevanjih za pridružitve mednarodni organizaciji, katere članica je država A. Država B pred MDS zatrjuje, da je ravnanje države A nesorazmerno.

Kaj bo na to odgovorilo MDS?

27

Hrvaška ni zadovoljna z arbitražno odločbo o določitvi meje med Slovenijo in Hrvaško. Odločila se je, da je ne bo spoštovala, svoj prav (1/2 Piranskega zaliva) pa bo iskala na Meddržavnem sodišču v Haagu.

Komentirajte.

Tajni agenti države A vstopijo na ozemlje države B in ugrabijo znanega poslovneža, ki je državljan države B in ki je osumljen zarote za atentat na predsednika države A. Ko pride na ozemlje države A, je poslovnež obtožen zarote za umor in podvržen sojenju. Ali je s tem ravnanjem država A kršila katero koli pravilo mednarodnega prava?

Država A se je nedavno osamosvojila od države R in se v želji, da bi dokazala, da je zdaj samostojna država, odloči pridružiti ZN. Vendar pa je novoizvoljeni predsednik države zaskrbljen, ker država A ob ustanovitvi ZN ni bila država, zato ni sodelovala pri vzpostavljanju pravil in načel iz Ustanovne listine ZN, ki jih mora sprejeti, ko postane članica ZN. Opozicijska stranka, ki je izgubila volitve, ki so pripeljale do nove vlade, izvaja glasno kampanjo proti vstopu države A v ZN. Med več argumenti, ki jih navaja opozicija, so: da mednarodno pravo, ki ga bodo upravljali ZN, sploh ni pravo; da privilegira bogate in močne narode; ker mednarodno pravo nima mehanizmov izvrševanja, ga bodo države svobodno kršile, zaradi česar bo država A odprta za kršitve brez pravnega sredstva; in da če se država A ne pridruži ZN, ni odgovorna za spoštovanje mednarodnega prava. Kot študenta mednarodnega prava na prestižni univerzi AAA, trenutno na pripravništvu pri ministrstvu za zunanje zadeve, vas je minister prosil, da pripravite protiargument, ki bi ga lahko predstavil, ko bo o vprašanjih razpravljal s predstavnikom opozicijske stranke v živo na televiziji.

2. člen hipotetične konvencije o odpravi diskriminacije blondincev (KODP), ki je začela veljati 1. marca 2023, se glasi:

„Države pogodbenice obsojajo diskriminacijo blondincev v vseh oblikah in se strinjajo, da bodo z vsemi ustreznimi sredstvi in brez odlašanja nadaljevale politiko odprave diskriminacije blondincev.“

Država Alfa je ob predložitvi listine o ratifikaciji 1. januarja 2023 izrazila naslednji pridržek: „Alfa bo spoštovala določbe konvencije, razen tistih, za katere meni, da so v nasprotju z njenimi nacionalnimi vrednotami, na katerih temeljijo zakoni in tradicije Alfe. Poleg tega Alfa meni, da je ne zavezuje nobena določba konvencije, ki bi od nje spremembo ustave in zakonov na kakršen koli način.“

Država Beta vloži ugovor na pridržek Alfe. Država Gama ugovarja pridržku Alfe, vendar ugotavlja, da to ne izključuje začetka veljavnosti KODP med Gamo in Alfo. Država Delta do zdaj še ni izrazila nobenega mnenja o pridržku. Vse države so pogodbenice DKPMP.

Pojasnite, ali je pridržek Alfe dopusten in kakšna pogodbeno razmerja, ki izhajajo iz KODP, obstajajo med Alfo, Beto, Gamo in Delto.

Visok uradnik na ministrstvu za obrambo v kraljevini Tiger, eni vodilnih svetovnih sil, je tudi heker samouk. Po izredno slabem dnevu v pisarni, kjer so se ukvarjali z (po njegovem mnenju) arogantnimi izjavami v sosednji državi Puma, je ta uradnik vdrl v glavni računalnik javnega organa države Puma za nadzor jezov. Vdor je povzročil veliko poplavo, ki je povzročila smrt na desetine ljudi in uničila spomenike, tudi spomenik iz 12. stoletja, ki je bil pravkar uvrščen na seznam svetovne dediščine.

Puma izsledi vdor uradnika in trdi, da je za poplavo in vso posledično škodo odgovorna kraljevina Tiger. Kraljevina Tiger odgovarja, da ni vedela za dejanje uradnika in da je ta ravnal po lastni volji. Puma reagira tako, da izžene veleposlanika kraljevine Tiger in razmišlja o tem, da bi poslala agente svoje tajne službe, da bi prijeli uradnika na ozemlju Tigra in ga pripeljali v Pumo na hitro sojenje in morebitno usmrnitev.

Ste pravni svetovalec generalnega sekretarja ZN, ki vas sprašuje:

- (a) Ali je kraljevina Tiger odgovorno za poplavo in posledično škodo v Pumi?
- (b) Ali ima Puma imo pravico izgnati veleposlanika kraljevine Tiger?
- (c) Ali je v skladu z mednarodnim pravom, da Puma pošlje svoje tajne agente, da bi prijeli uradnika na ozemlju kraljevine Tiger?

Otoček je majhna otoška država z 10.000 državljani, bogato kulturno dediščino, večino prihodka pa pridobi s prodajo svoje internetne domene in pravic do ribolova sosednjim državam. Čeprav je bilo območje zgodovinsko občutljivo na vremenske spremembe, so v zadnjem desetletju vplivi podnebnih sprememb povečali število ekstremnih vremenskih pojavov in povzročili hiter dvig morske gladine. Otoček je leta 2010 začel izgubljati svoje k ozemlje zaradi zvišanja morske gladine, leta 2015 pa je pod morje potonil še zadnji kos ozemlja Otočka. Zadnji od Otočanov, ki so se začeli seliti iz Otočka leta 2010, so leta 2014 pobegnili v sosednjo državo Teritorij.

Leta 2016 je država Alfa, eden večjih in močnejših sosedov Otočka ter eden največjih onesnaževalcev s toplogrednimi plini na svetu, poslala svoje mornariške sile in gradbene inženirje na območje, kjer je prej obstajala država Otoček, da bi opravili obsežna inženirska dela za pridobivanje zemlje iz morja, da bi jo tako naredili primerno za bivanje ter jo preimenovali v Pesek. Leta 2018 je Alfa svojim državljanom ponudila prost prehod v Pesek in davčne olajšave, da bi jih spodbudil k selitvi v Pesek. Zaradi teh ukrepov je Pesek do leta 2023 postal cvetoče kulturno središče z 200.000 prebivalci, sodobno infrastrukturo, lastnim sistemom upravljanja in svetovno znano univerzo. Januarja 2023 Pesek razglasi neodvisnost od Alfe in Združene narode zaprosi za članstvo.

Teritorij je stalni član VS ZN in je 1. februarja 2023 uspešno uporabil svojo pravico veta pri glasovanju v Varnostnem svetu v zvezi s Peskovo prošnjo za članstvo, da bi preprečil Peskov sprejem v ZN. Predstavnik Teritorija je v VS po vložitvi veta izjavil, da nobena država "ne bi smela nikoli priznati nezakonite samooklicane države Pesek". Zunaj konteksta Združenih narodov je 22 držav od januarja 2023 ločeno priznalo Pesek kot državo.

Ste pravni svetovalec države Voda, ki razmišlja o priznanju Peska kot države. Zunanji minister države Voda vas je prosil za nasvet o tem, ali Pesek izpolnjuje kriterije za priznanje in ali še kateri drugi pravni vidiki urejajo vprašanje morebitnega priznanja Peska kot države.

2

Trditve in vprašanja

To poglavje vsebuje trditve in vprašanja, ki bodo študentom pomagala pri razumevanju in utrjevanju teoretične snovi, podane na predavanjih in pridobljene s samostojnim študijem. Razdeljene so po poglavjih, ki sledijo vsebini monografije Izbrana poglavja mednarodnega prava (Weingerl/Tratnik, Uradni list, 2023). Pri trditvah se morajo študenti opredeliti do tega, ali je trditev pravilna ali ne, ter odgovor kratko pojasniti s sklicevanjem na relevantna pravna pravila in sodno prakso.

2 Uvod

Pojem/Odnos med mednarodnim pravom in nacionalnim pravom

1. Ali mednarodno pravo upošteva nacionalno pravo? Če ga, kje se to vidi?

2. Brez soglasja ni mednarodnega prava.

Drži

Ne drži

3. Mednarodno običajno pravo ni tisto, kar države govorijo, ampak tisto, kar države počnejo.

Drži

Ne drži

4. Komentirajte trditev, da je mednarodno pravo področje, s katerim se ukvarja zgolj peščica pravnikov, in da gre v bistvu za pravno vejo elit.

5. Katere so ključne razlike med mednarodnim in nacionalnim (notranjim) pravom?

6. Pojasnite odnos med mednarodnim pravom in pravom EU.

7. V kolikšni meri, če sploh, pomanjkanje centraliziranega sistema izvrševanja ovira učinkovito delovanje mednarodnega prava?

8. Ali je mednarodno pravo ustrezno za naslavljanje novih izzivov svetovnega pravnega reda?

2.2 Viri mednarodnega prava

9. Določbe katerega akta so v pomoč pri določanju virov mednarodnega prava?

10. Kako nastane pravilo mednarodnega običajnega prava?

11. *Ius cogens* omejuje države pri ustvarjanju pravil mednarodnega prava s sklepanjem mednarodnih konvencij

Drži

Ne drži

12. *Ius cogens* omejuje suverenost držav.

Drži

Ne drži

13. Država, ki se vztrajno upira, preprečuje nastajanje novega mednarodnega običajnega prava.

Drži

Ne drži

14. Odločbe nacionalnih sodišč se ne morejo uporabljati za ugotavljanje vsebine pravil mednarodnega običajnega prava.

Drži

Ne drži

15. Odločbe nacionalnih sodišč več držav lahko privedejo do nastanka novega pravila mednarodnega običajnega prava.

Drži

Ne drži

16. Določbe konvencij imajo med strankami teh konvencij prednost pred pravili mednarodnega običajnega prava, ki so z njimi v nasprotju.

Drži

Ne drži

17. Ravnanje večine držav pripelje do nastanka pravila mednarodnega običajnega prava. Ali lahko posamezna država, ki se ne strinja s takšnim ravnanje, prepreči nastanek pravila mednarodnega običajnega prava? Če ne more preprečiti nastanka pravila, ali lahko prepreči, da velja zanjo?

18. Kako lahko neka država doseže, e da pravilo mednarodnega običajnega prava zanjo ne velja?

19. Ko mednarodna pogodba kodificira običaj mednarodnega prava, ta običaj nima več pravne veljave.

Drži

Ne drži

20. Mednarodna konvencija ne more biti nad nacionalno ustavo.

Drži

Ne drži

21. Ustanovna listina OZN ima prednost pred PEU in PDEU.

Drži

Ne drži

22. Načelo dobre vere je temeljno načelo mednarodnega prava.

Drži

Ne drži

23. Deklaracije GS OZN niso vir mednarodnega prava, lahko pa to postanejo. Kako?

24. Kakšen je pomen *soft law* v mednarodnem pravu?

-
-
-
-
25. Kršenje obstoječih mednarodnopravnih pogodbenih obveznosti ne more privedi do nastanka pravil mednarodnega običajnega prava.

Drži

Ne drži

26. Multilateralne mednarodne konvencije so hierarhično nad bilateralnimi mednarodnimi konvencijami.

Drži

Ne drži

27. Če pravilo mednarodnega običajnega prava preide v konvencijo, velja med državami članicami konvencije kot konvencijsko pravilo in ne več kot pravilo mednarodnega običajnega prava.

Drži

Ne drži

28. Člen 38(1) SMS določa vire mednarodnega prava.

Drži

Ne drži

29. Obča pravna načela, ki jih pripoznavajo civilizirani narodi, so hierarhično nad mednarodnim običajnim pravom.

Drži

Ne drži

30. "Morda je čas, da se odkrito soočimo z dejstvom, da so ortodoksni pogoji za nastanek običajev – praksa in *opinio juris* – pogosto ne le neustrezni, ampak celo nepomembni za prepoznavanje veliko novega prava." (Robert Y. Jennings (1981) Komentirajte.

31. Pojasnite, kdaj je enostransko ravnanje držav lahko vir mednarodnega prava.

-
-
-
-
-
32. Pojasnite, na kak način se kot vir mednarodnega prava upoštevajo nauki najuglednejših pravnih strokovnjakov za mednarodno pravo.

2.3 Akterji v mednarodnem pravu

33. Države so edini subjekti mednarodnega prava, ki tudi ustvarjajo pravila mednarodnega prava.

Drži

Ne drži

34. Katere od subjektov mednarodnega prava bi označili za poglobitne in zakaj?

35. Kateri so subjekti mednarodnega prava?

36. Legitimnost državne oblasti nima pri opredelitvi države nobene vloge.

Drži

Ne drži

37. Mednarodno pravo je slepo glede notranjedržavnih procesov.

Drži

Ne drži

38. Mednarodne organizacije so subjekti mednarodnega prava, in imajo polno subjektiviteto.

Drži

Ne drži

39. Nevladne mednarodne organizacije (NGOs) so pravne osebe notranjega prava in nimajo mednarodnopravne subjektivitete.

Drži

Ne drži

40. Pojasnite teorijo implicitnih pristojnosti.

41. Navedite elemente državnosti.

42. Evropski svet ni subjekt mednarodnega prava.

Drži

Ne drži

43. Svet Evrope ni subjekt mednarodnega prava.

Drži

Ne drži

44. Države lahko svobodno odločajo o priznanju novih držav.

Drži

Ne drži

45. EU je subjekt mednarodnega prava.

Drži

Ne drži

46. Mednarodni rdeči križ je subjekt mednarodnega prava.

Drži

Ne drži

47. Katere so tipične značilnosti medvladnih mednarodnih organizacij, ki so pomembne za mednarodno pravo?

48. Pod pojmom posameznik v mednarodnem pravu razumemo fizične in ne pravnih oseb.

Drži

Ne drži

49. Priznanje je dvostranski akt države, ki priznava, in države, na katero se priznanje nanaša.«

Drži

Ne drži

50. Priznanje države s strani mednarodne skupnosti ima konstitutiven učinek za nastanek države.

Drži

Ne drži

51. Entiteta, ki izpolnjuje pogoje, ki jih določa konvencija iz Montevidea, ima pravico, da zahteva od drugih držav, da jo priznajo.

Drži

Ne drži

52. Država lahko nastane, četudi nima učinkovite oblasti nad celotnim ozemljem.

Drži

Ne drži

53. Mednarodne organizacije imajo samo tiste pristojnosti, ki so določene v ustanovni konvenciji.

Drži

Ne drži

54. V zadevi Bernardotte je bilo odločeno, da lahko OZN vloži odškodninsko tožbo proti Izraelu pred MDS.

Drži

Ne drži

55. V zadevi Bernardotte je bilo odločeno, da OZN lahko zahteva odškodnino od Izraela za lastno škodo, ne pa tudi v korist Bernardottovih svojcev.

Drži

Ne drži

56. „Zaradi zgodovinskega razvoja mednarodnega prava so njegovi primarni subjekti države. Večina obveznosti je na državah in na njih v glavnem pade breme skladnega ravnanja.“ (Crawford in Olleson) Komentirajte.

57. Kaj ne spada pod posebne subjekte mednarodnega prava? Izberite enega:

- a) Sveti sedež
b) Prostožidarsko združenje
c) Mednarodni komite mednarodnega rdečega križa
d) Suvereni malteški viteški red

2.4 Načela mednarodnih odnosov

58. "Par in parem non habet imperium." Komentirajte.

59. Katera pomembna načela mednarodnega prava lahko razberemo iz zadeve Corfu Channel?

60. Kaj je bil pakt Kellogg-Briand?

61. Kaj je pomen pakta Kellogg-Briand?

62. Zakaj pakt Kellogg-Briand ni učinkovito urejal uporabe sile?

63. Člen 2(4) UL prepoveduje vojno in vsako drugo uporabo (vojaške) sile.

Drži

Ne drži

64. Samo države lahko ravnajo v samoobrambi po členu 51 UL.

Drži

Ne drži

65. Varnostni svet je avtoriziral uporabo sile zoper Zvezno republiko Jugoslavijo (ZRJ) leta 1999.

Drži

Ne drži

66. Katera je bila prva konvencija, ki je na splošno prepovedovala vojno?

67. Kje najdemo danes prepoved vojne?

68. Kaj je pomen Martensove klavzule?

69. Prepoved uporabe sile pozna izjeme. Navedite eno.

70. Na katerih področjih se kaže suverenost držav?

71. Suverenost in obveznosti iz mednarodnih pogodb?

72. Iz načela suverenosti izhaja, da je treba mednarodne pogodbe restriktivno razlagati.

Drži

Ne drži

73. Suverenost in EU.

74. Katere so poglobitne posledice suverenosti?

75. Za države je z vidika suverenosti bolj pomembna pristojnost in uporaba njihovega prava na kazenskem kot na civilnem področju.

Drži

Ne drži

76. Navedite primer jurisdikcijskega konflikta glede pregona kaznivega dejanja.
-
-
-
-

77. Razložite subjektivno in objektivno teritorialno načelo.
-
-
-
-
-

78. Na primeru razložite, kako lahko pride do uporabe pasivnega teritorialnega načela.

79. Zakaj je načelo varovanja interesov kot podlaga za pristojnost (lahko) problematično?

80. Zakaj je univerzalna jurisdikcija (lahko) problematična?

81. Navedite primer uporabe univerzalne jurisdikcije?

82. MDS je leta 2012 odločilo, da bi morala italijanska sodišča nemški državi priznati imuniteto.

Drži

Ne drži

83. Države se ne morejo sklicevati na imuniteto, ko so tožena pred sodiščem v lastni državi.

Drži

Ne drži

84. Države se lahko sklicujejo na imuniteto, ko so tožena pred sodišči v tuji državi, če gre za spor iz pogodbe prodaji vladnega letala.

Drži

Ne drži

85. Država A se želi sklicevati na imuniteto pred domačim sodiščem v zadevi v zvezi z nakupom cigaret za vojsko.

Drži

Ne drži

86. Država A se želi sklicevati na imuniteto pred tujim sodiščem v zadevi v zvezi z nakupom plinskih mask za potrebe vojske.

Drži

Ne drži

87. Država A se želi sklicevati na imuniteto pred izvršbo na sredstva na tekočem računu njene ambasade v državi B.

Drži

Ne drži

88. Ali smejo angleška sodišča odločati o odškodninskem zahtevku, kadar se zahtevek glasi zoper suvereno državo, ki ni obenem teritorialna država sodišča pred katerim se vodi postopek?

89. Policisti države A hudo telesno poškodujejo avto tujega turista X, ki je državljan države B. Kako je z imuniteto v spodnjih primerih?

90. X vloži odškodninski zahtevek proti državi A v državi A.

Drži

Ne drži

91. X vloži odškodninski zahtevek proti državi A v državi B.

Drži

Ne drži

92. X vloži tožbo in odškodninski zahtevek proti državi A pred ESČP.

Drži

Ne drži

93. Država B vloži odškodninski zahtevek proti državi A pred MDS.

Drži

Ne drži

94. V zadevi *Littrell vs. USA* je angleško sodišče v odločilo, da se tipično neoblastno dejanje, kot je zdravljenje bolezni in/ali poškodb, ne more šteti za akt *iure imperii*.

Drži

Ne drži

95. Diplomatska pošiljka se lahko poveri tudi poveljniku civilnega letala, ki ne spada med diplomatsko osebje. Gre za t.i. *ad hoc* diplomatskega kurirja. Ker ne gre za diplomata, zanj veljajo imunitete in privilegiji zgolj v času prenosa diplomatske pošiljke, torej dokler diplomatski predstavnik na letališču le-te ne prevzame.

Drži

Ne drži

96. Prostori diplomatske misije so nedotakljivi. Organi države sprejemnice ne smejo vstopiti v prostore diplomatske misije, razen izjemoma, če se v prostorih skriva oseba, za katero je razpisana mednarodna tiralica.

Drži

Ne drži

97. Ker imunitete in privilegiji ne veljajo pred sodišči države, katere državljan je določena oseba, se slovenski mednarodni uslužbenci OZN ne morejo sklicevati na imuniteto pred slovenskimi sodišči.

Drži

Ne drži

98. Organi države sprejemnice smejo vstopiti v prostore konzulata, kadar obstaja sum storitve kaznivega dejanja, npr. v zadevi Haškodži (izginotje novinarja po vstopu na konzulat Savdske Arabije v Turčiji).

Drži

Ne drži

99. Državni poglavar, ministrski predsednik in zunanji minister uživajo imuniteto na službenih potovanjih v tujino imuniteto, ne pa tudi na zasebnih potovanjih.

Drži

Ne drži

100. Zunanji minister države A se ukvarja s trgovino z mamili. Ko pripotuje v državo B, ta bi pri tamkajšnji banki naložil večji denarni znesek, ki ga je zaslužil s svojimi ilegalnimi aktivnostmi, ga organi države B aretirajo. Ali se lahko sklicuje na imuniteto?
-
-
-

101. Če visok državni funkcionar krši *ius cogens*, se ne more sklicevati na imuniteto.

Drži

Ne drži

102. Imuniteta ne varuje pred kršitvami pravil, ki sodijo v *ius cogens*.

Drži

Ne drži

103. Državni poglavar na potovanjih v tujino uživa imuniteto, kateri se lahko odpove.

Drži

Ne drži

104. Vzpostavitev in prekinitev diplomatskih odnosov je stvar dogovora me dvema državama.

Drži

Ne drži

105. Država sprejemnica je dolžna sprejeti diplomatsko misijo druge države, lahko pa zavrne soglasje k imenovanju določene osebe za vodje misije.

Drži

Ne drži

106. Država sprejemnica lahko zavrne privolitev k imenovanju vodje tuje diplomatske misije, vendar mora svojo zavrnitev obrazložiti.

Drži

Ne drži

107. Za imenovanje članov misij z diplomatskim statusom je potrebna vnaprejšnja privolitev države sprejemnice.

Drži

Ne drži

108. Država sprejemnica lahko brez obrazložitve razglasi tujega diplomata za nezaželeno osebo, vendar lahko v takšnem primeru država pošiljateljica kot pogoj za odpoklic od države sprejemnice zahteva obrazložitev.

Drži

Ne drži

109. Kdo (in koga) lahko razglasi za nezaželeno osebo? Kakšne so posledice takšne razglasitve?

110. Zemljiška parcela, na kateri se nahaja poslopje diplomatske misije, je v primeru, da je v lasti države pošiljateljice, ima status enklave te države v državi sprejemnici.

Drži

Ne drži

111. Diplomatska imuniteta ščiti diplomate pred kazenskim pregonom v državi sprejemnici, razen če gre za genocid, vojna hudodelstva ali zločine proti človečnosti.

Drži

Ne drži

112. Vodja diplomatske misije uživa imuniteto v državi sprejemnici, kateri pa se lahko odreče.

Drži

Ne drži

113. Kakšne pravice ima diplomatska misija v državi sprejemnici?

114. Ima država sprejemnica kakšne obveznosti v zvezi s tujo diplomatsko misijo?

115. Ali lahko država sprejemnica odgovarja za škodo, ki je nastala tuji diplomatski misiji?

116. Kakšne možnosti ima oblast Združenega kraljestva v zvezi z aretacijo posameznika, ki se skriva v prostorih tuje diplomatske misije?

117. V zadevi LaGrand je bilo odločeno, da DKKO zagotavlja pravice tako državi pošiljateljici, kot tudi njenim državljanom (posameznikom).

Drži

Ne drži

118. V zadevi LaGrand je bilo odločeno, da so ZDA kršile DKKO.

Drži

Ne drži

119. Ali država, ki krši svojo obveznost do druge države po DKKO, s tem ko ne obvesti tujca o pravici do obvestitve konzulata te države (in posledično do možnosti pravnega varstva) o njegovem zaprtju, obenem krši pravice, ki jih ta tujec uživa na podlagi mednarodnega prava (kot posameznik)?

120. Ali se pilot, ki mu je poverjena diplomatska pošiljka, lahko sklicuje na diplomatsko imuniteto?

Drži

Ne drži

121. Opredelite načelo samoodločbe.

122. V kakšnem razmerju je pravica do samoodločbe z ozemeljsko celovitostjo?

123. Ali v mednarodnem pravu obstaja pravica do odcepitve?

124. Kakšno stališče je MDS zavzelo glede osamosvojitve Kosova?

125. Načelo nevmešavanja prepoveduje državam, da se vtikajo v zunanje odnose med drugimi državami.

Drži

Ne drži

126. Načelo nevmešavanja je del mednarodnega običajnega prava.

Drži

Ne drži

2.5 Mednarodno pravo in prostor

127. Kaj se v mednarodnem pravu razume pod pojmom ozemlja?

128. Razložite načelo *uti possidetis iuris*.

129. V mednarodnem pravu s cesijo označujemo ...

130. Ali skladno z mednarodnim pravom izkaz mirne in učinkovite posesti nad spornim ozemljem predstavlja močnejši pravni naslov kot pridobitev taistega ozemlja s cesijo?

131. Ali je bila Zahodna Sahara v času španske kolonizacije ozemlje, ki bi ga lahko označili za *Terra nullius*?

132. Zaliv ima obliko črke V. Njegova največja širina je 18 NM. Zaliv si »delita« državi A in B. meja med državama na kopnem poteka tako, da se ta konča na skrajni notranji točki zaliva. Katero je temeljno pravilo za določitev meje v tem zalivu?

133. Ob morski obali ležita v smeri S – J državi A (severno) in B (južno). Obe sta razglasili teritorialni pas v širini 12 NM. V zameno za del teritorija na celini država B odstopi državi A del svojega teritorialnega morja. Ali je po mednarodnem pravu tak dogovor možen?

134. Otok, ki ob tektonskih premikih »zraste« iz teritorialnega morja države A, postane del njenega teritorija.

Drži

Ne drži

135. Največja dopustna širina teritorialnega morja je 24 milj.

Drži

Ne drži

136. Največja dopustna širina zunanlega pasu je 24 milj.

Drži

Ne drži

137. Največja dopustna širina teritorialnega morja in zunanlega pasu skupaj je 24 milj.

Drži

Ne drži

138. Za mednarodno pravo so pomembne morske ožine, ki so široke 24 – 50 milj.

Drži

Ne drži

139. Leta 1888 je bila sklenjena konvencija, ki ureja plovbo skozi morsko ožino, ki ima status teritorialnih voda države A. Konvencijo so sklenile države A, B, C, D in E. Ali ta konvencija velja tudi za ladje, ki so registrirane v državah F – Ž?

140. 1 NM je 1000 zavesljajev.

Drži

Ne drži

141. V mirnem času v morsko ožino (teritorialne vode) države A vplujejo tri vojaške ladje države B. Obalna straža države A prične z obstreljevanjem ladij. Ravnanje države A ni kršitev mednarodnega prava, ker je šlo za vojne ladje.

Drži

Ne drži

142. Navedite primer pridobitve ozemlja s okupacijo, ki bi bil danes (vsaj teoretično) dopusten.

143. Katera je bistvena pravna razlika med epikontinentalnim pasom in izključno ekonomsko cono?

144. Katera je bistvena dejanska razlika med epikontinentalnim pasom in izključno ekonomsko cono?

145. Epikontinentalni pas lahko sega dlje kot izključna ekonomska cona.

Drži

Ne drži

146. Obalna država lahko vrši carinski nadzor v teritorialnih vodah, zunanjem pasu in ekskluzivni ekonomski coni.

Drži

Ne drži

147. V izključni ekonomski coni lahko obalna država vrši carinski nadzor.

Drži

Ne drži

148. Planeti so *terrae nullius*.

Drži

Ne drži

149. Državljan države L je namestil bombo na potniško letalo, registrirano v državi B. bomba je bila nameščena v državi C, eksplodirala je nad državo D. Večina žrtev je imela državljanstvo države B. A se zateče v državo S. Katere države so pristojne za kazenski postopek proti storilcu?

2.6 OZN

150. Navedite tri od poglavitnih organov OZN.

151. UL OZN je *ius cogens*.

Drži

Ne drži

152. UL OZN je mednarodna konvencija najvišjega ranga.

Drži

Ne drži

153. Resolucije GS so zavezujoče za države članice OZN.

Drži

Ne drži

154. Stalne članice VS so lahko preglasovane.

Drži

Ne drži

155. UL OZN se lahko spremeni samo s soglasjem vseh držav članic OZN.

Drži

Ne drži

156.

VS ima _____ članic. Od teh je _____ stalnih in _____ nestalnih.

157.

Stalne članice VS so: _____

158. Po kakšnem ključu so bile določene stalne članice VS?

159. Prepoved uporabe sile iz člena 2(4) Ustanovne listine (UL) OZN je *ius cogens*, ki velja samo za države, članice OZN, ne pa za nečlanice, ker te niso stranke UL.

Drži

Ne drži

160. Sistem mirnega reševanja sporov v okviru, ki ga določa UL, je na voljo samo državam članicam OZN.

Drži

Ne drži

161. Obveznosti, ki jih državam članicam z resolucijami nalaga VS, imajo prednost pred drugimi mednarodnopravnimi obveznostmi.

Drži

Ne drži

162. UL OZN je nad pravom EU.

Drži

Ne drži

163. UL OZN je nad pravom EU, kar pa ne velja za resolucije VS.

Drži

Ne drži

164. VS lahko zaveže dve državi s sporu, da spor predložita Haaškemu sodišču (MDS).

Drži

Ne drži

165. Na podlagi VII. Poglavja UL lahko enote OZN pridobijo pravico do uporabe sile, ne morejo pa te pravice pridobiti vojske posameznih držav ali njihovih vojaških zvez.

Drži

Ne drži

166. Razlika med odločitvami VS po VI. in po VII. poglavju je, da so te v drugem primeru zavezujoče, v prvem pa ne.

Drži

Ne drži

2.7 Posameznik in MP I

167. Če neka država krši človekovih pravice osebe X, ki sodijo v *ius cogens*, gre za kršitev proti osebi X, kakor tudi proti drugim državam.

Drži

Ne drži

168. Razvoj človekovih pravic na mednarodni ravni vpliva na osnovno načelo sistema mednarodnega prava, načelo suverenosti.

Drži

Ne drži

169. Ko gre za odnos med državami in njihovimi lastnimi državljani, velja, da gre za notranje zadeve vsake države, tudi če države kršijo njihove pravice.

Drži

Ne drži

170. Človekove pravice so absolutne pravice, ki jih ni možno omejiti.

Drži

Ne drži

171. Prepoved rasne diskriminacije velja samo za države, ki so stranke pri konvenciji o odpravi vseh oblik rasne diskriminacije.

Drži

Ne drži

172. Nekaterih človekovih pravic države po mednarodnem paktu o državljanskih in političnih pravicah se tudi v izrednih razmerah ne smejo razveljaviti. Navedite tri.

173. Evropska konvencija o človekovih pravicah (EKČP) je nastala v sklopu prava EU, kasneje pa se je razširila tudi na druge evropske države.

Drži

Ne drži

174. Pred ESČP lahko posameznik toži lastno državo, tujo državo pa lahko toži samo njegova domača država.

Drži

Ne drži

175. Evropska država A, članica Sveta Evrope, lahko sproži postopek proti državi B, ki je prav tako članica Sveta Evrope, zaradi kršitve človekovih pravic državljana države A v državi B.

Drži

Ne drži

176. Če pride do kršitev konvencij OZN na področju človekovih pravic, lahko posameznik, ki je izčrpal nacionalna pravna sredstva, sproži postopek pred MDS.

Drži

Ne drži

177. Odbor za človekove pravice (v okviru MPDPP) lahko odloča o pritožbah posameznikov. Če ugotovi kršitev določb MPDPP, lahko izreče kazen državi kršiteljici.

Drži

Ne drži

178. Kakšna je pravna narava Splošne deklaracije o človekovih pravicah?

179. Navedite tri elemente iz definicije genocida.

180. Ali je enostranska razglasitev neodvisnosti Kosova v skladu z mednarodnim pravom?

181. Ko je obsojenec za hude vojne zločine oz. genocid izčrpal pravna sredstva v državi, kjer mu je bilo sojeno, lahko vloži pritožbo na Mednarodno kazensko sodišče v Haagu.

Drži

Ne drži

182. Mednarodno kazensko sodišče ne more soditi državnim poglavarjem, dokler ti opravljajo svojo funkcijo.

Drži

Ne drži

183. Imuniteta ne varuje pred MKS.

Drži

Ne drži

184. Mednarodno kazensko sodišče nima pristojnosti za sojenje državljanom držav, ki niso članke Rimskega statuta.

Drži

Ne drži

185. V zadevi Tadić je Mednarodno kazensko sodišče za bivšo SFRJ odločalo o pristojnosti VS za ustanovitev mednarodnih kazenskih sodišč.

Drži

Ne drži

186. Pristojnosti VS po Ustanovni listini vključujejo ustanavljanje mednarodnih kazenskih sodišč.

Drži

Ne drži

187. Kaj je razlika v pristojnosti Mednarodnega kazenskega sodišča in Mednarodnega kazenskega sodišča za bivšo Jugoslavijo glede razmerja pristojnosti obeh sodišča do pristojnosti nacionalnih sodišč?

188. Oseb z diplomatskim statusom država sprejemnica ne sme izročiti MKS.

Drži

Ne drži

189. V državi A, članici MKS se na zasebnem obisku mudi zunanji minister države B, tudi članice MKS. Tožilec MKS zahteva njegovo izročitev. Ali ga država A sme/mora izročiti?

190. Ali je mogoče odgovornost za kršitve mednarodnega prava očitati zgolj državam oz. osebam, ki delujejo v izvrševanju aktov teh držav, ali pa je mogoče z omenjenimi kršitvami bremeniti tudi posameznika?
-
-
-
-

2.8 Posameznik in MP II

191. Pravila o diplomatski zaščiti so kodificirana v Konvenciji OZN o diplomatski zaščiti iz leta 2006.

Drži

Ne drži

192. V kontinentalnoevropskih državah prevladuje pridobitev državljanstva po poreklu.

Drži

Ne drži

193. Države lahko povsem samostojno odločajo o tem, kdo ima njihovo državljanstvo in kdo ne.

Drži

Ne drži

194. Osebe brez državljanstva lahko zaprosijo državo v kateri prebivajo za diplomatsko zaščito tudi če tam prebivajo ilegalno.

Drži

Ne drži

195. Ali mora država vselej priznati in spoštovati državljanstvo, ki ga je posamezniku podelila druga država?

196. Ali je v primeru, ko ima posameznik več državljanstev, eno izmed državljanstev lahko obravnavano kot dominantno v posebnem oziru na obstoj pristne in dejanske povezave?

197. Država lahko podeli svoje državljanstvo samo na podlagi pristne povezave.

Drži

Ne drži

198. V zadevi Nottebohm je Meddržavno sodišče odločilo, da je bila konfiskacija Nottebohmovega premoženja s strani Gvatemale v nasprotju z mednarodnim pravom.

Drži

Ne drži

199. Na podlagi katerih kriterijev se pridobi državljanstvo neke države ob rojstvu?

200. Ali pravo EU nasprotuje pravni ureditvi, po kateri izguba državljanstva zaradi zvičajne prevare ob predhodni izgubi prvotnega državljanstva spravi osebo v položaj, da ostane brez državljanstva?

201. Državljan države A ima pravico zahtevati od države A da mu nudi diplomatsko zaščito zaradi kršitev mednarodnega prava, ki jih proti njemu stori država B.

Drži

Ne drži

202. Diplomatska zaščita se lahko nanaša samo na fizične osebe.

Drži

Ne drži

203. Kateri so pogoji za izvajanje diplomatske zaščite s strani države A proti državi B?

204. Država A nudi diplomatsko zaščito delniški družbi X, ki ima svoj statutarni sedež v državi B, dejanski sedež v državi C, medtem ko je več kot 90 % delnic v rokah fizičnih oseb, ki so državljani države A. Ali je to v skladu z mednarodnim pravom?

205. KMP je v Osnutek pravil o diplomatski zaščiti iz leta 2006 prevzela vsebino odločbe MDS v zadevi Nottebohm.

Drži

Ne drži

206. Osnutek pravil KMP o diplomatski zaščiti iz leta 2006 je iz odločbe v zadevi Nottebohm prevzel zahtevo po pristni povezavi.

Drži

Ne drži

207. Osnutek pravil KMP o diplomatski zaščiti iz leta 2006 drugače kot MDS v zadevi Nottebohm ne postavlja zahteve po pristni povezavi.

Drži

Ne drži

208. Po osnutku pravil KMP o diplomatski zaščiti iz leta 2006 ima vsaka nacionalna država pravico do diplomatske zaščite svojega državljana, ne glede na pristno povezavo.

Drži

Ne drži

209. Navedite primer, ko se pojma narodnost (v etničnem smislu) in državljanstvo ujemata, in primer, ko se ne ujemata.

210. Kratko obrazložite načelo nacionalne avtonomije na področju državljanstva.

211. Nacionalna država delničarjev nima pravice izvajati diplomatske zaščite družbe, ki ima svoj sedež v neki drugi državi.

Drži

Ne drži

2.9 Mednarodnopravni posli

212. DKPMP se uporablja za večstranske pogodbe pod pogojem, da sta vključeni vsaj dve državi in eden ali več drugih subjektov mednarodnega prava.

Drži

Ne drži

213. Pravila DKPMP se bodo uporabljala za druge subjekte mednarodnega prava, če se taka pravila zanje že uporabljajo po splošnem mednarodnem pravu..

Drži

Ne drži

214. Zakaj pogodbe na splošno niso retroaktivne in kakšna izjema, če sploh, obstaja pri tem pravilu?

215. Kako bi razlikovali med „podpisom“ in „ratifikacijo“ pogodbe in kakšen je pomen tega razlikovanja?

216. V kakšnih okoliščinah se lahko država sklicuje na kršitev svojih notranjih zakonov glede pooblastila za sklenitev pogodbe v njenem imenu?

217. Kakšna je razlika med *lawmaking treaties* in *contract treaties*?

218. Pogodbe, ki so v nasprotju s pravili *ius cogens*, so nične.

Drži

Ne drži

219. Zunanji minister za podpis mednarodnih konvencij potrebuje pooblastilo vlade.

Drži

Ne drži

220. Mednarodne pogodbe morajo biti v pisni obliki.

Drži

Ne drži

221. Zapisnik s sestanka najvišjih funkcionarjev dveh ali več držav se ne more šteti za mednarodno pogodbo, četudi ga vsi predstavniki podpišejo.

Drži

Ne drži

222. Ali se lahko zapisniki s sestankov in izmenjave pisem štejeta za zavezujoč mednarodnopravni posel, ki ustvarja pravice in obveznosti (in se na tej podlagi vzpostavi pristojnost Sodišča za odločanje)?

223. Dunajska konvencija o pravu mednarodnih pogodb se uporablja za pogodbe med državami in pogodbe med državami in medvladnimi mednarodnimi organizacijami, če so sklenjene v pisni obliki.

Drži

Ne drži

224. Parafiranje in podpis mednarodne pogodbe sta sinonima.

Drži

Ne drži

225. Če konvencija pridrzkov ne omenja, pomeni, da niso dopustni.

Drži

Ne drži

226. Ugovor zoper pridržek je potrebno podati najkasneje v roku 12 mesecev. Sicer se šteje, da je bil ugovor sprejet.

Drži

Ne drži

227. Konvencija izrecno določa možne pridržke. Države lahko izjavijo enega ali več od teh pridržkov, ne morejo pa si »izmišljevati« še drugih.

Drži

Ne drži

228. Države A – F so sklenile neko mednarodno pogodbo, ki ne določa ničesar glede pridržkov. Država A je podala pridržek glede 10. člena pogodbe. Državi B in C sta ga izrecno sprejeli, Državi D in E sta mu ugovarjali, država F pa ni izjavila ničesar. Kako je z veljavnostjo pogodbe med državo A in preostalimi državami?

229. DKPMP se ne uporablja za ustno sklenjene pogodbe med državami.

Drži

Ne drži

230. DKPMP se ne uporablja za konvencije o ustanovitvi mednarodnih organizacij.

Drži

Ne drži

231. DKPMP je v veliki meri *ius cogens*.

Drži

Ne drži

232. DKPMP v veliki meri vsebuje dispozitivne norme.

Drži

Ne drži

233. Kakšne posledice ima podpis mednarodne konvencije s strani države?

Drži

Ne drži

234. Država, ki je podpisala mednarodno konvencijo, jo je dolžna ratificirati.

Drži

Ne drži

235. Pridržek neke države pogodbenice je veljaven le, če ga druge države pogodbenice sprejmejo.

Drži

Ne drži

236. Pri bilateralnih konvencijah pridržki niso možni. Zakaj?

237. Če država pogodbenica nasprotuje pridržku, ki ga je izrazila druga država pogodbenica, ima prva možnost da sama odloči, ali bo med njima nastalo pogodbeno razmerje.

Drži

Ne drži

238. Mednarodne organizacije ne morejo med seboj sklepati pogodb po mednarodnem pravu.

Drži

Ne drži

239. Mednarodne konvencije se lahko spremenijo le s soglasjem vseh držav pogodbenic, razen Ustanovne listine OZN.

Drži

Ne drži

240. Pri mednarodnih pogodbah pride primarno v poštev teleološka razlaga.

Drži

Ne drži

241. Šef države AA je napoved vojno sosednji državi BB. Ali se lahko molk države BB razlaga kot privoljenje?

242. Ali enostranska izjava šefa države XZ, s katero je obljubil, da država XZ ne bo več preprečevala ribičem sosednje države AB, da lovijo ribe v teritorialnih vodah države XZ, zavezuje državo XZ?

243. Ali država AA lahko protestira zoper zahteve države BB 100 let po tem, ko so bile te zahteve prvič izražene, ob priliki odgovora na tožbo, ki jo je vložila država BB?

244. Ali se Slovenija v sporu pred Meddržavnim sodiščem lahko sklicuje na mednarodno pogodbo, ki še ni registrirana?

245. Notifikacija je enostranska izjava, ki mora biti prejeta s strani določene države, da lahko proti njej učinkuje.

Drži

Ne drži

246. Izberite pravilno trditev v zvezi z registracijo mednarodnih pogodb.:

- a) Registracija je obvezna. Neregistrirane pogodbe ne obvezujejo.
- b) Registracija je obvezna. Na neregistrirano pogodbo se država ne more sklicevati v sporu pred Meddržavnim sodiščem.
- c) Registracija ni obvezna, vendar je zaželjena, da se druge države seznanijo z vsebino pogodbe. S tem se želi preprečiti obstoj tajnih pogodb.

2.10 Mednarodna odgovornost držav

247. Kakšna je pravna narava ARSIWE?

248. Država odgovarja za ravnanje svojih organov, ne pa tudi za ravnanje zasebnih subjektov (npr. gospodarskih družb s sedežem v tej državi).

Drži

Ne drži

249. Za nastanek mednarodnopravne odgovornosti države je potrebno, da je država ravnala krivdno.

Drži

Ne drži

250. Država odgovarja za ravnanje fizičnih oseb samo, če so njeni državljani.

Drži

Ne drži

251. Država odgovarja za ravnanje svojih organov, ne pa tudi za ravnanje sodišč, ker bi bilo to v nasprotju z načelom delitve oblasti.

Drži

Ne drži

252. Država odgovarja za ravnanje svojih policistov tudi, če ti ravnajo v nasprotju z navodili.

Drži

Ne drži

253. Posledica mednarodnopravnega delikta, ki ga država A stori proti državi B je lahko tudi zgolj ugotovitev sodišča, da je država A kršila svoje mednarodnopravne obveznosti proti državi B.

Drži

Ne drži

254. Kako se primarno odpravijo posledice mednarodnega delikta?

255. Posledica mednarodnopravnega delikta, ki ga država A stori proti državi B, ne more biti povrnitev nepremoženjske škode.

Drži

Ne drži

256. V zadevi Nikaragva v. ZDA je MDS odločilo, da so ZDA odgovorne za ravnanje upornikov, saj so delovali ob izdatni pomoči ZDA, s tem pa je izpolnjen kriterij dejanske kontrole. Zato se ravnanje upornikov lahko pripiše ZDA.

Drži

Ne drži

257. Država A si zaradi izvedbe zimske univerziade izposodi 100 policistov od države B. Eden od njih med službenim časom poškoduje vozilo nekega gledalca. Za ravnanje tega policista odgovarja država B, ker je policist njen organ.

Drži

Ne drži

258. Država odgovarja za ravnanje svojih policistov, tudi če ti ravnajo v nasprotju z navodili.

Drži

Ne drži

259. V zadevi Nikaragva v. ZDA je MDS odločilo, da ZDA niso odgovorne za ravnanje upornikov.

Drži

Ne drži

260. Zadevo Nikaragva v. ZDA je MDS odločilo na podlagi mednarodnega običajnega prava.

Drži

Ne drži

2.11 Mirno reševanje sporov

261. Razlika med posredovanjem in dobrimi uslugami je, da v drugem primeru tretji tudi daje predloge za rešitev spora, v prvem pa ne.

Drži

Ne drži

262. Kateri so diplomatski načini reševanja sporov? V čem se razlikujejo od arbitraže?

263. Opišite pogoje za pristojnost Haaškega sodišča glede reševanja sporov.

264. Kako učinkuje fakultativna klavzula?

265. OZN lahko proti državi članici zaradi neizpolnjevanja obveznost iz Ustanovne listine sproži spor pred Meddržavnim sodiščem v Haagu (MDS).

Drži

Ne drži

266. Haaško sodišče (MDS) je pristojno za reševanje sporov med državami, ki s stranke pri njegovem Statutu (SMS).

Drži

Ne drži

267. Zoper sodbo Haaškega sodišča (MDS) je možna pritožba na VS.

Drži

Ne drži

268. Generalna skupščina OZN lahko od MDS zahteva svetovalno mnenje, ne more pa sprožiti postopka reševanja sporov.

Drži

Ne drži

269. Države ne morejo zahtevati od meddržavnega sodišča (MDS) svetovalnega mnenja.

Drži

Ne drži

270. Zakaj države ne morejo od MDS zahtevati svetovalnega mnenja?

271. Mednarodno kazensko sodišče in Meddržavno sodišče sta poglavitna pravosodna organa v OZN.

Drži

Ne drži

272. Ali in zakaj je odsotnost centraliziranega in obveznega sistema sodnega reševanja sporov temeljna pomanjkljivost v mednarodnem pravnem redu?

2.12 Mednarodno gospodarsko pravo

273. Kaj je poglobitna razlika med obravnavo po načelu največjih ugodnosti in nacionalno obravnavo (nacionalnim tretmajem)?

274. GATT sporazum vsebuje splošno prepoved netarifnih omejitev.

Drži

Ne drži

275. Enostranski povračilni ukrepi so v STO prepovedani.

Drži

Ne drži

276. Država A ne more od države članice B zahtevati enako carinsko obravnavo svojih izdelkov kot velja za izdelke iz države članice C, če imata B in C sklenjen sporazum o prosti trgovini. Vse tri države so članice STO.

Drži

Ne drži

277. GATT je bil poglavitna mednarodna organizacija na področju mednarodne trgovine vse do ustanovitve STO.

Drži

Ne drži

278. GATT sporazum je obvezen za vse države članice STO, GATS pa sodi med fakultativne sporazume.

Drži

Ne drži

279. STO je največja mednarodna ekonomska integracija.

Drži

Ne drži

280. Članice STO so lahko samo države.

Drži

Ne drži

281. Razložite načelo največjih ugodnosti v STO.

Drži

Ne drži

282. Zakaj nacionalna obravnava v STO ni prava nacionalna obravnava?

283. Opredelite pojem nacionalizacije.

284. Kateri so pogoji za dopustnost nacionalizacije?

285. Kaj je posredna nacionalizacija?

286. Ali imajo države pravico no nacionalizacije?

287. Starrett, Barcelona Traction, ELSI, Southern Pacific. Katera odločba ne sodi v to zaporedje in zakaj?

288. Opredelite Bilateralne investicijske sporazume (Bilateral Investment Treaties – BITs)

289. Kaj je internacionalizacijska klavzula?

290. Kaj je stabilizacijska klavzula.

291. Na kakšen način Svetovna banka vzpodbuja naložbe (v države v razvoju)?

292. Kaj je ICSID?

293. Kdo je lahko stranka v postopku pred ICSID?

294. Kakšna je funkcija Iran-US Claims Tribunal?

295. Navedite tri mehanizme za zaščito vlagateljev.

296. Kakšen je pomen konference v Bretton Woodsu leta 1944?

297. Kaj so posebne pravice črpanja (Special Drawing Rights – SDR)?

298. Katere so poglobitve aktivnosti IMF?

299. Katere so poglobitve aktivnosti Svetovne banke?

300. Kaj je Mednarodna finančna korporacija (International Finance Corporation – IFC)?

USTANOVNA LISTINA ZDRUŽENIH NARODOV

MI, LJUDSTVA ZDRUŽENIH NARODOV, KI SMO ODLOČENI,

da obvarujemo bodoče rodove pred strahotami vojne, ki je dvakrat v življenju našega rodu prizadejala
človeštvu nepopisno trpljenje, in
da znova potrdimo vero v temeljne človekove pravice, v dostojanstvo in vrednost človeške osebnosti,
v enakopravnost moških in žensk, kakor tudi v enakopravnost narodov, velikih in malih, in
da ustvarimo pogoje, v katerih bosta lahko obveljali pravičnost in spoštovanje obveznosti, izvirajočih
iz pogodb in iz drugih virov mednarodnega prava, in
da pripomoremo k socialnemu napredku in k boljšim življenjskim pogojem v večji svobodi,

IN KI MORAMO V TE NAMENE

biti strpni in živeti skupaj v miru drug z drugim kakor dobri sosedi, in
združiti svoje moči, da ohranimo mednarodni mir in varnost, in
sprejeti načela in določiti načine, ki bi zagotovili, da se oborožena sila ne bo uporabljala, razen če je
to v splošnem interesu, in
uporabiti mednarodne ustanove za pospeševanje ekonomskega in socialnega napredka vseh
ljudstev,

SMO SKLENILI ZDRUŽITI SVOJE NAPORE, DA URESNIČIMO TE NAMENE

V skladu s tem so se naše vlade po svojih predstavnikih, ki so se zbrali v mestu San Franciscu in so
predložili svoja pooblastila, pripoznana, da so sestavljena v pravilni in predpisani obliki, sporazumele
o tejle Ustanovni listini Združenih narodov in s tem ustanavljajo meddržavno organizacijo, ki se bo
imenovala Združeni narodi.

I. POGLAVJE

CILJI IN NAČELA

1. člen

Cilji Združenih narodov so:

varovati mednarodni mir in varnost ter v ta namen: izvajati učinkovite kolektivne ukrepe, da se preprečijo in odvrnejo grožnje miru in da se zatrejo agresivna dejanja ali druge kršitve miru, in si prizadevati, da se mednarodni spori ali pa situacije, ki bi utegnile privedi do kršitve miru, zgladijo ali uredijo z mirnimi sredstvi in v skladu z načeli pravičnosti in mednarodnega prava, razvijati med narodi prijateljske odnose, sloneče na spoštovanju načela enakopravnosti ljudstev in njihove samoodločbe, ter izvajati tudi ukrepe za utrditev svetovnega miru, uresničevati mednarodno sodelovanje s tem, da se rešujejo mednarodni problemi ekonomske, socialne, kulturne ali človekoljubne narave, kakor tudi s tem, da se razvija in spodbuja spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin za vse ljudi, ne glede na raso, spol, jezik ali vero, in biti središče, kjer naj se usklaja dejavnost narodov za doseganje teh skupnih ciljev.

2. člen

Organizacija in njeni člani morajo zato, da se dosežejo cilji, navedeni v 1. členu, delati v skladu s temile načeli:

Organizacija temelji na načelu suverene enakosti vseh svojih članov.

Vsi člani naj vestno in pošteno spolnjujejo obveznosti, ki so jih prevzeli v skladu s to Ustanovno listino, da s tem zagotovijo vsakemu izmed njih pravice in koristi, ki izvirajo iz članstva.

Vsi člani naj rešujejo svoje mednarodne spore z mirnimi sredstvi na tak način, da se mednarodni mir in varnost in pa pravičnost ne spravijo v nevarnost.

Vsi člani naj se v svojih mednarodnih odnosih vzdržujejo grožnje s silo ali uporabe sile, ki bi bila naperjena proti teritorialni nedotakljivosti ali politični neodvisnosti katerekoli države, ali pa ki bi bila kako drugače nezdružljiva s cilji Združenih narodov.

Vsi člani naj v polni meri pomagajo Združenim narodom v sleherni akciji, ki bi jo ti izvajali v skladu s to Ustanovno listino, in naj se vzdržujejo dajanja pomoči katerikoli državi, proti kateri bi Združeni narodi izvajali preventivno ali prisilno akcijo.

Organizacija naj zagotovi, da bodo države, ki niso članice Združenih narodov, delale v skladu s temi načeli, kolikor bi to bilo potrebno za ohranitev mednarodnega miru in varnosti.

Nobena določba te Ustanovne listine ne daje pravice Združenim narodom, da bi se vmešavali v zadeve, ki po svojem bistvu sodijo v notranjo pristojnost države, in tudi ne nalaga članom dolžnosti, da bi take zadeve izročali v reševanje po tej Ustanovni listini, vendar to načelo nikakor ne izključuje uporabe prisilnih ukrepov po VII. poglavju.

II. POGLAVJE

ČLANSTVO

3. člen

Prvotne članice Združenih narodov so države, ki so se udeležile konference Združenih narodov za meddržavno organizacijo v San Franciscu ali pa so že poprej podpisale Deklaracijo Združenih narodov z dne 1. januarja 1942 in ki podpišejo to Ustanovno listino in jo ratificirajo v skladu s 110. členom.

4. člen

Lahko postanejo članice Združenih narodov vse druge miroljubne države, ki prevzamejo obveznosti, vsebovane v tej Ustanovni listini, in ki so po presoji Organizacije sposobne in voljne spolnjevati te obveznosti.

Vsaka takšna država se sprejme za članico Združenih narodov z odločbo Generalne skupščine na priporočilo Varnostnega sveta.

5. člen

Članu Združenih narodov, zoper katerega je Varnostni svet ukrenil preventivno ali prisilno akcijo, sme Generalna skupščina na priporočilo Varnostnega sveta ustaviti uživanje članskih pravic in privilegijev. Uživanje teh pravic in privilegijev sme vzpostaviti Varnostni svet.

6. člen

Člana Združenih narodov, ki trdovratno krši načela, vsebovana v tej Ustanovni listini, sme Generalna skupščina na priporočilo Varnostnega sveta izključiti iz Organizacije.

III. POGLAVJE

ORGANI

7. člen

Kot poglavitni organi Združenih narodov se ustanavljajo: Generalna skupščina, Varnostni svet, Ekonomski in socialni svet, Skrbniški svet, Meddržavno sodišče in Sekretariat.

V skladu s to Ustanovno listino se lahko ustanovijo taki pomožni organi, za katere bi se izkazalo, da so potrebni.

8. člen

Združeni narodi ne bodo v ničemer omejevali dostopa moških in žensk ob enakih pogojih na vse položaje v svojih poglavitnih in pomožnih organih.

IV. POGLAVJE

GENERALNA SKUPŠČINA

Sestava

9. člen

Generalna skupščina je sestavljena iz vseh članov Združenih narodov.

Vsak član ima v Generalni skupščini največ pet predstavnikov.

Naloge in pravice

10. člen

Generalna skupščina sme razpravljati o vseh vprašanjih ali vseh zadevah, ki sodijo v okvir te Ustanovne listine ali ki se nanašajo na pravice in naloge kateregakoli izmed organov, določenih v tej Ustanovni listini, in sme z izjemo, ki je predpisana v 12. členu, glede vseh takih vprašanj ali zadev dajati priporočila članom Združenih narodov ali Varnostnemu svetu ali pa obojim.

11. člen

Generalna skupščina sme preučevati splošna načela sodelovanja za ohranitev mednarodnega miru in varnosti, med drugim tudi načela, ki se nanašajo na razorožitev in na reguliranje oboroževanja, in sme glede takih načel dajati priporočila članom Združenih narodov ali Varnostnemu svetu ali pa obojim.

Generalna skupščina sme razpravljati o vseh vprašanjih, ki se nanašajo na ohranitev mednarodnega miru in varnosti in ki jih postavi pred njo katerakoli članica Združenih narodov ali Varnostni svet ali pa v skladu z 2. odstavkom 35. člena država, ki ni članica Združenih narodov, in sme z izjemo, ki je predpisana v 12. členu, glede vseh takih vprašanj dajati priporočila prizadeti državi ali prizadetim državam ali Varnostnemu svetu ali pa državam in Varnostnemu svetu. Vsako tako vprašanje, glede katerega je potrebna akcija, naj Generalna skupščina napoti na Varnostni svet ali pred razpravljanjem ali po njem.

Generalna skupščina sme opozoriti Varnostni svet na situacije, ki bi utegnile ogroziti mednarodni mir in varnost.

Pravice Generalne skupščine, navedene v tem členu, ne omejujejo splošnega smisla 10. člena.

12. člen

Dokler Varnostni svet glede kateregakoli spora ali katerekoli situacije opravlja naloge, ki mu jih daje ta Ustanovna listina, mu Generalna skupščina ne sme dajati nobenega priporočila glede tega spora ali te situacije, razen če Varnostni svet to zahteva.

Generalni sekretar s privoljenjem Varnostnega sveta obvesti Generalno skupščino ob vsakem njenem zasedanju o vseh zadevah, ki se nanašajo na ohranitev mednarodnega miru in varnosti in s katerimi se ukvarja Varnostni svet, in prav tako obvesti Generalno skupščino ali, če Generalna skupščina ne zaseda, člane Združenih narodov, brž ko se varnostni svet neha ukvarjati s takimi zadevami.

13. člen

Generalna skupščina pripravlja preučevanja in daje priporočila z namenom:

da se razvija mednarodno sodelovanje na političnem področju in da se spodbujata progresivni razvoj mednarodnega prava in kodifikacija tega prava,

da se razvija mednarodno sodelovanje na ekonomskem, socialnem, kulturnem, prosvetnem in zdravstvenem področju ter da se pomagajo uveljavljati človekove pravice in temeljne svoboščine za vse ljudi, ne glede na raso, spol, jezik ali vero.

Druge dolžnosti, naloge in pravice Generalne skupščine glede zadev, omenjenih v prejšnjem odstavku 1b), so navede v IX. In X. poglavju.

14. člen

S pridržkom določb 12. člena sme Generalna skupščina priporočiti ukrepe za miroljubno zgladitev katerekoli situacije, ne glede na izvor, ki bi po njenem mnenju lahko škodovala blaginji ali prijateljskim odnosom med narodi; to velja tudi glede situacij, ki bi nastale zaradi kršitve določb te Ustanovne listine, v katerih se navajajo cilji in načela Združenih narodov.

15. člen

Generalna skupščina sprejema in pretresa letna in posebna poročila Varnostnega sveta; v ta poročila naj se vključijo podatki o ukrepih, ki jih je Varnostni svet sklenil izvajati ali izvajal, da bi ohranil mednarodni mir in varnost.

Generalna skupščina sprejema in pretresa poročila drugih organov Združenih narodov.

16. člen

Generalna skupščina opravlja glede mednarodnega sistema skrbništva tiste naloge, ki so ji dodeljene v XII. In XIII. poglavju; med drugim tudi odobrava skrbniške dogovore glede območij, ki niso označena za strateška.

17. člen

Generalna skupščina pretresa in odobrava proračun Organizacije.

Stroške Organizacije nosijo člani tako, kakor jih porazdeli Generalna skupščina.

Generalna skupščina pretresa in odobrava vse finančne in proračunske dogovore s specializiranimi ustanovami, omenjenimi v 57. členu, in pregleduje upravne proračune takih specializiranih ustanov z namenom, da daje priporočila ustreznim ustanovam.

*Glasovanje**18. člen*

Vsak član Generalne skupščine ima po en glas.

Sklepi Generalne skupščine o pomembnih vprašanjih se sprejemajo z dvetretjinsko večino članov, ki so navzoči in ki glasujejo. Med pomembna vprašanja sodijo: priporočila glede ohranitve mednarodnega miru in varnosti, volitev nestalnih članov

Varnostnega sveta, volitev članov Ekonomskega in socialnega sveta, volitev članov Skrbniškega sveta v skladu z odstavkom 1c) 86. člena, sprejemanje novih članov v Združene narode, ustavitev uživanja članskih pravic in privilegijev, izključitev članov, vprašanja, ki se nanašajo na delovanje skrbniškega sistema, in proračunska vprašanja.

Sklepi o drugih vprašanjih, vključno o določitvi dodatnih vrst vprašanj, o katerih je treba odločati z dvetretjinsko večino, se sprejemajo z večino članov, ki so navzoči in ki glasujejo.

19. člen

Član Združenih narodov, ki je v zaostanku s plačevanjem svojih finančnih prispevkov Organizaciji, nima pravice glasovanja v Generalni skupščini, če je znesek njegovih zaostankov enak znesku prispevkov, ki bi jih moral plačati za pretekli polni dve leti, ali večji od njega. Generalna skupščina pa sme kljub temu dovoliti takemu članu, da glasuje, če se prepriča, da je ostal dolžan zaradi okoliščin, ki so nastale neodvisno od njegove volje.

*Postopek**20. člen*

Generalna skupščina se sestaja na redna letna zasedanja in na taka posebna zasedanja, ki bi jih zahtevale okoliščine. Posebna zasedanja sklicuje generalni sekretar na zahtevo Varnostnega sveta ali večine članov Združenih narodov.

21. člen

Generalna skupščina si določa lastni poslovnik. Voli si predsednika za vsako zasedanje.

22. člen

Generalna skupščina sme ustanoviti pomožne organe, ki se ji zdijo potrebni za opravljanje njenih funkcij.

V. POGLAVJE**VARNOSTNI SVET***Sestava**23. člen*

Varnostni svet je sestavljen iz petnajstih članov združenih narodov.¹ Republika Kitajska, Francija,

¹ Prvo spremembo UL je GS sprejela dne 17. 12. 1963 (veljavnost 31. 8. 1965), ko je povečala število članov VS od 11 na 15.

Zveza sovjetskih socialističnih republik, Združeno kraljestvo Velike Britanije in Severne Irske ter Združene države Amerike so stalni člani Varnostnega sveta. Generalna skupščina izvoli deset drugih članov Združenih narodov za nestalne člane Varnostnega sveta, pri čemer naj posebno upošteva predvsem prispevek članov Združenih narodov k ohranitvi mednarodnega miru in varnosti ter k drugim ciljem Organizacije, kakor tudi pravično geografsko porazdelitev.

Nestalni člani varnostnega sveta se izvolijo za dobo dveh let. Pri prvih volitvah nestalnih članov, opravljenih potem, ko je število Varnostnega sveta bilo povečano od enajst na petnajst, se dva od štirih dodatnih članov izvolita za dobo enega leta. Član, ki mu je doba potekla, ne sme biti takoj znova izvoljen.

Vsak član Varnostnega sveta ima po enega predstavnika.

Naloge in pravice

24. člen

Da bi se zagotovila takojšnja in učinkovita akcija Organizacije združenih narodov, nalagajo njeni člani Varnostnemu svetu prvenstveno odgovornost za ohranitev mednarodnega miru in varnosti in so soglasni s tem, da Varnostni svet pri opravljanju svojih dolžnosti na temelju te odgovornosti dela v njihovem imenu.

Pri opravljanju teh dolžnosti dela Varnostni svet v skladu s cilji in načeli Združenih narodov. Posebne pravice, ki so Varnostnemu svetu podeljene za opravljanje teh dolžnosti, so navedene v VI., VII., VIII. in XII. poglavju.

Varnostni svet pošilja Generalni skupščini v pretres letna poročila in, če je potrebno, posebna poročila.

25. člen

Člani Združenih narodov soglašajo v tem, da sprejemajo in izvršijo odločbe Varnostnega sveta v skladu s to Ustanovno listino.

26. člen

Da bi se ustvaritev in ohranitev mednarodnega miru in varnosti pospeševali tako, da bi se človeške sile in ekonomski viri sveta čim manj razsipavali za oboroževanje, je Varnostni svet odgovoren, da s pomočjo Odbora vojaškega štaba, omenjenega v 47.

členu, izdela načrte, ki jih je treba predložiti članom Združenih narodov z namenom, da se ustvari sistem za reguliranje oboroževanja.

Glasovanje

27. člen

Vsak član Varnostnega sveta ima po en glas.

Sklepi Varnostnega sveta o vprašanih postopka se štejejo za sprejete, kadar glasuje zanje devet članov.²

Sklepi Varnostnega sveta o vseh drugih vprašanih se štejejo za sprejete, kadar glasuje zanje devet članov,² med katerimi pa morajo biti glasovi stalnih članov, vendar s pridržkom, da se stranka v sporu mora vzdržati glasovanja pri sprejemanju odločb po VI. poglavju in 3. odstavku 52. člena.

Postopek

28. člen

Varnostni svet se organizira tako, da bo mogel poslovati nepretrgoma. V ta namen je vsak član Varnostnega sveta dolžan ves čas imeti svojega predstavnika na sedežu Organizacije.

Varnostni svet ima občasne sestanke, na katerih sme vsakega izmed njegovih članov, če to želi, zastopati član vlade ali kak drug posebej za to določen predstavnik.

Varnostni svet ima lahko sestanke tudi v takih krajih izven sedeža Organizacije, ki bi po njegovi presoji najbolj olajšali njegovo delo.

29. člen

Varnostni svet sme ustanoviti pomožne organe, ki se mu zdijo potrebni za opravljanje njegovih nalog.

30. člen

Varnostni svet si določa lastni poslovnik in v njem tudi način, kako si izvoli predsednika.

31. člen

Vsak član Združenih narodov, ki ni član Varnostnega sveta, se sme brez pravice glasovanja udeležiti razpravljanja o vsakem vprašanju, predloženem Varnostnemu svetu, kadarkoli slednji meni, da so interesi tega člana posebno prizadeti.

² Prvo spremembo UL je GS sprejela dne 17. 12. 1963 (veljavnost 31. 8. 1965), ko je povečala število glasov od 7 na 9.

32. člen

Če je katerakoli članica Združenih narodov, ki ni članica Varnostnega sveta, ali pa katerakoli država, ki ni članice Združenih narodov, stranka v sporu, ki ga obravnava Varnostni svet, se povabi, da se brez pravice glasovanja udeleži razpravljanja, ki se nanaša na ta spor. Varnostni svet naj določi take pogoje, ki se mu zdijo pravični za udeležbo države, ki ni članica Združenih narodov.

VI. POGLAVJE**MIRNO REŠEVANJE SPOROV***33. člen*

Stranke v vsakem sporu, katerega nadaljevanje bi utegnilo ogroziti ohranitev mednarodnega miru in varnosti, si morajo predvsem prizadevati, da se spor reši s pogajanjem, z anketo, s posredovanjem, s spravo, z razsodništvom, s sodno rešitvijo, z obračanjem na regionalne ustanove ali regionalne dogovore, ali pa z drugimi mirnimi sredstvi po njihovi lastni izbiri.

Varnostni svet bo v primeru, kadar se mu bo to zdelo potrebno, pozval stranke, naj rešujejo svoj spor s takimi sredstvi.

34. člen

Varnostni svet sme raziskovati vsak spor ali pa vsako situacijo, ki bi utegnila pripeljati do mednarodnega trenja ali izzvati spor, da ugotovi, ali bi nadaljevanje tega spora ali te situacije utegnilo ogroziti ohranitev mednarodnega miru in varnosti.

35. člen

Sleherni član Združenih narodov sme opozoriti Varnostni svet ali Generalno skupščino na katerikoli spor ali pa na katerokoli situacijo, katerih narava je navedena v 34. členu.

Država, ki ni članica Združenih narodov, sme opozoriti Varnostni svet ali Generalno skupščino na vsak spor, v katerem je sama ena izmed strank, če glede tega spora vnaprej prevzame obveznosti o mirnem reševanju, kakor jih določa ta Ustanovna listina.

Pri postopku Generalne skupščine v zadevah, na katere je bila ta opozorjena po tem členu, se uporabljajo določbe 11. in 12. člena.

36. člen

Varnostni svet sme v kateremkoli stadiju spora, ki je takšne narave, kakor je navedeno v 33. členu, ali pa situacije podobne narave, priporočiti primerne postopke ali načine zgladitve.

Varnostni svet se mora ozirati na vse postopke za reševanje spora, ki so jih stranke že sprejele.

Pri dajanju priporočil po tem členu je Varnostni svet dolžan tudi upoštevati, da naj bi stranke praviloma izročale pravne spore Meddržavnemu sodišču v skladu z določbami Statuta tega Sodišča.

37. člen

Če stranke v sporu, ki je take narave, kakor je navedeno v 33. členu, ne uspejo rešiti ga s sredstvi, navedenimi v omenjenem členu, ga predložijo Varnostnemu svetu.

Če je Varnostni svet mnenja, da bi nadaljevanje kakega spora dejansko utegnilo ogroziti ohranitev mednarodnega miru in varnosti, odloči, ali je treba ukrepati po 36. členu ali pa priporočiti take pogoje reševanja, ki se mu zde primerni.

38. člen

S pridržkom tega, kar je določeno v 33. do 37. členu, sme Varnostni svet, če vse stranke v kateremkoli sporu tako zahtevajo, dati strankam priporočilo za miroljubno reševanje tega spora.

VII. POGLAVJE**AKCIJA V PRIMERU OGROŽANJA MIRU, KRŠITVE MIRU IN AGRESIVNIH DEJANJ***39. člen*

Varnostni svet ugotavlja, ali obstoji kakšno ogrožanje miru, kršitev miru ali agresivno dejanje, in daje priporočila ali pa odloči, kaj je treba ukreniti v skladu z 41. in 42. členom, da se ohranita ali vzpostavita mednarodni mir in varnost.

40. člen

Da bi se preprečilo poslabšanje situacije, sme Varnostni svet, še preden da priporočila ali odloči glede ukrepov, predvidenih v 39. členu, pozvati prizadete stranke, naj se podredijo takim začasnim ukrepom, kakršni se mu zdijo potrebni ali zaželeni.

Taki začasni ukrepi ne smejo biti v škodo pravicam, zahtevkom ali položaju prizadetih strank. Varnostni svet naj gleda, kakor je treba, na to, če se taki začasni ukrepi ne bi izvrševali.

41. člen

Varnostni svet sme odločiti, katere ukrepe, ki ne vključujejo uporabe oborožene sile, je treba izvajati, zato da bi se izvršile njegove odločbe, in sme pozvati člane Združenih narodov, naj izvedejo te ukrepe. Med te ukrepe lahko sodijo popolna ali delna prekinitev ekonomskih odnosov in železniških, pomorskih, zračnih, poštnih, telegrafskih, radijskih in drugih komunikacijskih sredstev ter pretrganje diplomatskih odnosov.

42. člen

Če bi Varnostni svet menil, da ukrepi, določeni v 41. členu, ne bi ustrezali, ali da so se pokazali neustrezni, sme z zračnimi, pomorskimi ali kopenskimi silami izvesti tako akcijo, kakršna bi se mu zdela potrebna za ohranitev ali vzpostavitev mednarodnega miru in varnosti. Taka akcija lahko vključuje demonstracije, blokado in druge operacije, ki se izvedejo z zračnimi, pomorskimi ali kopenskimi silami članov Združenih narodov.

43. člen

Da bi pripomogli k ohranitvi mednarodnega miru in varnosti, se vsi člani Združenih narodov zavežejo, da bodo Varnostnemu svetu na njegov poziv v skladu s posebnim dogovorom ali s posebnimi dogovori dali na razpolago za ohranitev mednarodnega miru in varnosti potrebne oborožene sile, pomoč in olajšave, všteti pravico do prehoda.

Tak dogovor ali taki dogovori določijo številčno stanje in vrsto sil, njihovo stopnjo pripravljenosti in splošno razvrstitev, kakor tudi naravo olajšav in pomoči, ki jih je treba dati.

O dogovoru ali dogovorih se bodo brž ko mogoče pogajali na pobudo Varnostnega sveta. Dogovori se sklenejo med Varnostnim svetom in člani Združenih narodov ali pa med Varnostnim svetom in skupinami članov Združenih narodov ter je treba, da jih države podpisnice ratificirajo v skladu s svojimi ustavnimi določbami.

44. člen

Kadar je varnostni svet odločil uporabiti silo, mora prej, preden pozove člane Združenih narodov, ki ni zastopan v njem, naj dá na razpolago oborožene sile za izpolnitev obveznosti, prevzetih po 43. členu,

povabiti tega člana, naj sodeluje, če to želi, pri odločanju Varnostnega sveta o uporabi oddelkov oboroženih sil tega člana Združenih narodov.

45. člen

Da bi Organizacijo združenih narodov usposobili za izvajanje nujnih vojaških ukrepov, naj njeni člani vzdržujejo lastne oddelke zračnih sil, ki bi se mogle takoj uporabiti za izvršitev združene meddržavne prisilne akcije. Moč in stopnjo pripravljenosti teh oddelkov ter načrte za njihovo združeno akcijo določi Varnostni svet s pomočjo Odbora vojaškega štaba v mejah, določenih s posebnim dogovorom ali s posebnimi dogovori, omenjenimi v 43. členu.

46. člen

Načrte za uporabo oborožene sile izdela Varnostni svet s pomočjo Odbora vojaškega štaba.

47. člen

Ustanavlja se Odbor vojaškega štaba z nalogo, da svetuje in pomaga Varnostnemu svetu v vseh vprašanjih, ki se nanašajo na vojaške potrebe Varnostnega sveta za ohranitev mednarodnega miru in varnosti, na uporabo sil, ki so mu dane na razpolago, in na poveljevanje tem silam, na reguliranje oboroževanja in na morebitno razorožitev.

Odbor vojaškega štaba sestavljajo načelniki štabov stalnih članov Varnostnega sveta ali njihovi zastopniki. Odbor povabi slehernega člana Združenih narodov, ki ni v njem stalno zastopan, naj se mu pridruži, brž ko učinkovito spolnjevanje Odborovih nalog terja sodelovanje tega člana pri delu Odbora.

Odbor vojaškega štaba je podrejen Varnostnemu svetu in odgovoren za strateško vodstvo vseh oboroženih sil, danih na razpolago Varnostnemu svetu. Vprašanja glede poveljevanja takim silam se uredijo kasneje.

Odbor vojaškega štaba sme z dovoljenjem Varnostnega sveta in po posvetu z ustreznimi regionalnimi ustanovami ustanoviti regionalne podobore.

48. člen

Ukrepe, potrebne za izvršitev odločb Varnostnega sveta za ohranitev mednarodnega miru in varnosti, izvajajo vsi člani Združenih narodov ali pa nekateri izmed njih, kakor to določi Varnostni svet.

Člani Združenih narodov izvršijo take odločbe neposredno in s svojo dejavnostjo v ustreznih mednarodnih ustanovah, katerih člani so.

49. člen

Člani Združenih narodov se združujejo, da si vzajemno pomagajo pri izvršitvi ukrepov, o katerih je odločil Varnostni svet.

50. člen

Če Varnostni svet izvaja preventivne ali prisilne ukrepe zoper kako državo, ima vsaka druga država, bodisi da je članica Združenih narodov ali pa ne, v primeru, če so zaradi kršitve teh ukrepov za nje nastale posebne ekonomske težave, pravico, posvetovati se z Varnostnim svetom o reševanju teh težav.

51. člen

Nobena določba te Ustanovne listine ne krati naravne pravice do individualne ali kolektivne samoobrambe v primeru oboroženega napada na člana Združenih narodov, dokler Varnostni svet ne ukrene, kar je potrebno za ohranitev mednarodnega miru in varnosti. Ukrepi, ki so se jih člani Združenih narodov lotili, izvršujoč to pravico do samoobrambe, naj se takoj sporočijo Varnostnemu svetu in ne smejo v ničemer posegati v pravico in dolžnost Varnostnega sveta, da na temelju te Ustanovne listine vsak čas ukrene, kar se mu zdi potrebno za ohranitev ali vzpostavitev mednarodnega miru in varnosti.

VIII. POGLAVJE

REGIONALNI DOGOVORI

52. člen

Nobena določba te Ustanovne listine ne izključuje obstoja regionalnih dogovorov ali ustanov, namenjenih reševanju takih zadev, ki se nanašajo na ohranitev mednarodnega miru in varnosti, a ki so primerni za regionalno akcijo, pod pogojem, da so takšni dogovori ali ustanove in njihova dejavnost združljivi s cilji in načeli Združenih narodov.

Člani Združenih narodov, ki sklenejo take dogovore ali ustanovijo take ustanove, naj napno vse sile, da se doseže mirno reševanje lokalnih sporov s pomočjo teh regionalnih dogovorov ali teh regionalnih ustanov, preden jih predložijo Varnostnemu svetu.

Varnostni svet naj spodbuja razvoj mirnega reševanja lokalnih sporov s pomočjo takih regionalnih dogovorov ali takih regionalnih ustanov, bodisi na

pobudo zainteresiranih držav, ali pa po napotilu Varnostnega sveta.

Ta člen v ničemer ne ovira uporabe 34. in 35. člena.

53. člen

Varnostni svet uporablja, kjer je to primerno, take regionalne dogovore ali ustanove, da bi izvedel prisilno akcijo pod svojim vodstvom. Toda brez pooblastila Varnostnega sveta se ne sme izvesti nobena prisilna akcija na temelju regionalnih dogovorov ali z regionalnimi ustanovami, razen ukrepov zoper katerokoli sovražno državo, kakor opredeljena v 2. odstavku tega člena, ki so določeni na temelju 107. člena ali v regionalnih dogovorih, naperjenih zoper obnovitev agresivne politike katerekoli takšne države, in sicer vse do tedaj, ko bo na prošnjo prizadetih vlad Organizacija mogla prevzeti odgovornost, da prepreči nadaljnjo agresijo take države.

Izraz »sovražna država«, kot se uporablja v 1. odstavku tega člena, se nanaša na vsako državo, ki je bila med drugo svetovno vojno sovražnica katerekoli od držav, ki so podpisale to Ustanovno listino.

54. člen

Varnostni svet mora biti vsak čas popolnoma obveščen o dejavnostih, ki so se za ohranitev mednarodnega miru in varnosti začele ali pa se pripravljajo na temelju regionalnih dogovorov ali z regionalnimi ustanovami.

IX. POGLAVJE

MEDNARODNO EKONOMSKO IN SOCIALNO SODELOVANJE

55. člen

Da bi se ustvarili pogoji za stalnost in blaginjo, ki sta potrebni za mirne in prijateljske odnose med narodi, sloneče na spoštovanju načela enakopravnosti ljudstev in njihove samoodločbe, naj se Združeni narodi zavzamejo za: zvišanje življenjske ravni, polno zaposlitev ter pogoje za ekonomski in socialni napredek in razvoj, urejanje mednarodnih ekonomskih, socialnih, zdravstvenih in sorodnih problemov ter mednarodno sodelovanje na kulturnem in prosvetnem področju, in splošno in dejansko spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin za vse ljudi, ne glede na raso, spol, jezik ali vero.

56. člen

Vsi člani Organizacije se zavežejo, delati skupaj in posamezno v sodelovanju z Organizacijo, da se dosežejo cilji, navedeni v 55. členu.

57. člen

Razne specializirane ustanove, ki so bile ustvarjene z medvladnimi dogovori in ki imajo široke mednarodne naloge na ekonomskem, socialnem, kulturnem, prosvetnem, zdravstvenem in sorodnem področju, kakor je določeno v njihovih temeljnih listinah, se povežejo z Združenimi narodi v skladu z določbami 63. člena.

Takšne ustanove, ki se na ta način povežejo z Združenimi narodi, se v nadaljnjem besedilu označujejo kot specializirane ustanove.

58. člen

Organizacija daje priporočila z namenom, da se usklajata politika in dejavnost specializiranih ustanov.

59. člen

Kadar je primerno, daje Organizacija pobudo za pogajanja med zainteresiranimi državami, da se ustvarijo kakršnekoli nove specializirane ustanove, potrebne za doseg ciljev, navedenih v 55. členu.

60. člen

Odgovornost za izpolnjevanje nalog Organizacije, navedenih v tem poglavju, nosita Generalna skupščina in pod njenim vodstvom Ekonomski in socialni svet, ki ima v ta namen pooblastila, ki so določena v X. poglavju.

X. POGLAVJE**EKONOMSKI IN SOCIALNI SVET***Sestava**61. člen*

Ekonomski in socialni svet je sestavljen iz štiriinpetdesetih članov Združenih narodov, ki jih izvoli Generalna skupščina.³

S pridržkom določb 3. odstavka se vsako leto izvoli osemnajst članov Ekonomskega in socialnega sveta za dobo treh let. Član, ki mu je doba potekla, sme biti takoj znova izvoljen.

Pri prvih volitvah, opravljenih potem, ko je število članov Ekonomskega in socialnega sveta bilo povečano od sedemindvajset na štiriinpetdeset, se poleg tistih članov, ki se izvolijo namesto devetih članov, katerih poslovna doba poteče ob koncu tistega leta, izvoli sedemindvajset dodatnih članov. Poslovna doba devetim od teh sedemindvajsetih dodatnih članov poteče ob koncu enega leta in devetim ob koncu dveh let, kakor to določi Generalna skupščina.

Vsak član Ekonomskega in socialnega sveta ima po enega predstavnika.

*Naloge in pravice**62. člen*

Ekonomski in socialni svet sme mednarodne ekonomske, socialne, kulturne, prosvetne, zdravstvene in sorodne zadeve preučevati ali dajati pobude za njihovo preučevanje in sestavljati o njih poročila ter sme glede vseh takih zadev dajati priporočila Generalni skupščini, članom Združenih narodov in zainteresiranim specializiranim ustanovam.

Svet sme dajati priporočila z namenom, da se zagotovi dejansko spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin za vse ljudi.

Svet sme o zadevah, spadajočih v njegovo pristojnost, pripravljati načrte konvencij, da jih predloži Generalni skupščini.

Svet sme v skladu s pravili, ki jih predpišejo Združeni narodi, sklicevati mednarodne konference o zadevah, spadajočih v njegovo pristojnost.

63. člen

Ekonomski in socialni svet sme s katerokoli izmed ustanov, omenjenih v 57. členu, sklepati dogovore, s katerimi se določijo pogoji, po katerih bo ta ustanova povezana z Združenimi narodi. Taki dogovori se predložijo v potrditev Generalni skupščini.

Svet sme usklajati dejavnost specializiranih ustanov s tem, da jih konzultira in jim daje priporočila, kakor tudi s tem, da daje priporočila Generalni skupščini in članom Združenih narodov.

³ Prvo spremembo UL je GS sprejela dne 17. 12. 1963 (veljavnost 31. 8. 1965), ko je povečala število članov od 18 na 27. Drugo

spremembo je sprejela dne 20. 12. 1971 (veljavnost 24. 9. 1973), ko je povečala število članov od 27 na 54.

64. člen

Ekonomski in socialni svet sme ukreniti vse, kar je primerno, da dobi redna poročila od specializiranih ustanov. Sme se dogovoriti s člani Združenih narodov in s specializiranimi ustanovami, da bi dobil poročila o ukrepih, ki so jih izvedli v izpolnitev tako njegovih lastnih priporočil kakor tudi priporočil, ki jih je o zadevah, spadajočih v njegovo pristojnost, dala Generalna skupščina.

Svet sme Generalni skupščini sporočiti svoje pripombe k tem priporočilom.

65. člen

Ekonomski in socialni svet sme dajati obvestila Varnostnemu svetu in mu mora pomagati, kadar ta to zahteva.

66. člen

Ekonomski in socialni svet opravlja vse tiste funkcije, ki spadajo v njegovo pristojnost v zvezi z izvršitvijo priporočil Generalne skupščine.

Svet sme z odobritvijo Generalne skupščine opravljati usluge po zaprosilu članov Združenih narodov in po zaprosilu specializiranih ustanov.

Svet opravlja druge funkcije, ki so določene kjerkoli v tej Ustanovni listini ali ki mu jih lahko dodeli Generalna skupščina.

*Glasovanje**67. člen*

Vsak član Ekonomskega in socialnega sveta ima po en glas.

Odločbe Ekonomskega in socialnega sveta se sprejemajo z večino tistih članov, ki so navzoči in ki glasujejo.

*Postopek**68. člen*

Ekonomski in socialni svet postavlja komisije na ekonomskem in socialnem področju in za pospeševanje človekovih pravic, kakor tudi druge take komisije, ki bi bile potrebne za opravljanje njegovih funkcij.

69. člen

Ekonomski in socialni svet povabi vsakega člana Združenih narodov, da se brez pravice glasovanja udeležuje njegovih razpravljanj o vsaki zadevi, ki se posebno tiče tega člana.

70. člen

Ekonomski in socialni svet sme ukreniti, kar je potrebno, da bi se predstavniki specializiranih ustanov brez pravice glasovanja udeleževali njegovih razpravljanj, kakor tudi razpravljaj komisij, ki jih je ustanovil, in da bi se njegovi lastni predstavniki udeleževali razpravljaj specializiranih ustanov.

71. člen

Ekonomski in socialni svet sme ukreniti vse, kar je primerno za posvetovanje z nevladnimi organizacijami, ki se ukvarjajo z zadevami, spadajočimi v njegovo pristojnost. Takšni ukrepi se lahko uporabljajo glede meddržavnih organizacij in, kadar bi bilo primerno in po posvetu s prizadetim članom Združenih narodov, tudi glede organizacij v posameznih državah.

72. člen

Ekonomski in socialni svet si določa lastni poslovnik in v njem tudi način, kako si izvoli predsednika.

Ekonomski in socialni svet se sestaja po potrebi v skladu s svojim poslovníkom, v katerem mora biti tudi določba o sklicanju sej po zahtevi večine njegovih članov.

XI. POGLAVJE**DEKLARACIJA GLEDE
NESAMOUPRAVNIH OZEMELJ***73. člen*

Člani Združenih narodov, ki so odgovorni ali pa prevzemajo odgovornost za upravljanje ozemelj, katerih ljudstva še niso dosegla polne stopnje samouprave, pripoznavajo načelo, da so dolžni gledati v prvi vrsti na koristi prebivalcev teh ozemelj, in sprejemajo kot sveto dolžnost obveznost, da bodo v okviru sistema mednarodnega miru in varnosti, postavljenega s to Ustanovno listino, kar največ mogoče skrbeli za blaginjo prebivalcev teh ozemelj, in da bodo v ta namen:

zagotovili primerno spoštovanje kulture teh ljudstev, njihov politični, ekonomski, socialni in prosvetni napredek, pravično ravnanje z njimi in njihovo varstvo pred zlorabami, razvijali njihovo sposobnost za samoupravo, primerno upoštevali politične težnje ljudstev in jim pomagali pri progresivnem razvoju njihovih svobodnih političnih ustanov v skladu s posebnimi okoliščinami vsakega ozemlja in njegovih ljudstev in z različnimi stopnjami njihovega napredka, utrjevali mednarodni mir in varnost, se zavzemali za konstruktivne ukrepe za razvoj, spodbujali raziskovalna dela, sodelovali med seboj in, kadar in kjer je primerno, s specializiranimi mednarodnimi organizacijami, zato da bi se v praksi dosegli socialni, ekonomski in znanstveni cilji, ki so navedeni v tem členu, in redno pošiljali z upoštevanjem omejitev, ki bi jih utegnili narekovati varnost in ustavni oziri, generalnemu sekretarju v vednost statistične in druge tehnične podatke o ekonomskih, socialnih in prosvetnih razmerah na ozemljih, za katera so odgovorni, ki pa ne spadajo k ozemljem, za katera se uporabljata XII. in XIII. poglavje.

74. člen

Člani Združenih narodov soglašajo tudi v tem, da mora njihova politika glede ozemelj, za katera se uporablja to poglavje, nič manj kakor glede njihovih matičnih ozemelj, temeljiti na splošnem načelu dobrega sosedstva; pri tem je treba primerno upoštevati koristi in blaginjo ostalega sveta v socialnih, ekonomskih in trgovinskih zadevah.

XII. POGLAVJE

MEDNARODNI SKRBNIŠKI SISTEM

75. člen

Združeni narodi ustanavljajo pod svojim vodstvom mednarodni skrbniški sistem za upravo in nadzorstvo nad tistimi ozemlji, ki se morejo postaviti pod ta sistem s kasnejšimi posebnimi dogovori. Ta ozemlja se v nadaljnjem besedilu te Ustanovne listine označujejo kot skrbniška ozemlja.

76. člen

Temeljne naloge skrbniškega sistema so v skladu s cilji Združenih narodov, navedenimi v 1. členu te Ustanovne listine, tele:

utrjevati mednarodni mir in varnost,

pospeševati politični, ekonomski, socialni in prosvetni napredek prebivalcev skrbniških ozemelj ter njihov progresivni razvoj k samoupravi ali

neodvisnosti, kakor bi to pač najbolje ustrezalo posebnim razmeram vsakega ozemlja in njegovih ljudstev ter svobodno izraženim željam teh ljudstev in kakor bi bilo določeno v vsakem posameznem skrbniškem dogovoru,

spodbujati spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin za vse ljudi, ne glede na raso, spol, jezik ali vero, in gojiti zavest medsebojne odvisnosti ljudstev vsega sveta, in

zagotoviti v socialnih, ekonomskih in trgovinskih zadevah enako ravnanje z vsemi člani Združenih narodov in njihovimi državljani in tudi enako ravnanje s temi državljani v pravosodju, vendar tako, da to ne bi bilo v škodo uresničevanja zgoraj navedenih nalog in da bi se upoštevale določbe 80. člena.

77. člen

Skrbniški sistem se uporablja za tista ozemlja spodaj naštetih vrst, ki se lahko postavijo pod ta sistem s skrbniškimi dogovori:

ozemlja, ki so zdaj pod mandatom,

ozemlja, ki bi se odvezela sovražnim državam kot posledica druge svetovne vojne, in

ozemlja, ki jih države, odgovorne za njih upravo, postavijo pod ta sistem prostovoljno. Katera ozemlja zgoraj naštetih vrst bodo postavljena pod skrbniški sistem in pod kakšnimi pogoji, bo določeno s kasnejšim dogovorom.

78. člen

Skrbniški sistem se ne uporablja za dežele, ki so postale članice Združenih narodov, katerih medsebojni odnosi morajo temeljiti na spoštovanju načela suverene enakosti.

79. člen

Pogoji skrbništva za vsako ozemlje, ki ga je treba postaviti pod skrbniški sistem, kakor tudi vse spremembe ali dopolnitve se določajo z dogovorom med neposredno prizadetimi državami, h katerim spada tudi država mandatarka, kadar gre za ozemlja, ki so pod mandatom kakega člana Združenih narodov, in se potrjujejo po določbah 83. in 85. člena.

80. člen

Če izvzamemo vse, o čemer bi se mogli sporazumovati v posameznih skrbniških dogovorih, ki bi jih sklenili v skladu s 77., 79. in 81. členom in s

katerimi bi postavili vsako posamezno ozemlje pod skrbniški sistem, in vse dotlej, dokler takih dogovorov ne bi sklenili, se nič v tem poglavju ne sme razlagati tako, da neposredno ali posredno kakorkoli spreminja kakršnekoli pravice katerihkoli držav ali katerihkoli ljudstev ali pa določbe veljavnih meddržavnih sporazumov, pri katerih bi posamezne članice Združenih narodov bile pogodbene stranke.

Prvi odstavek tega člena se ne sme razlagati tako, da daje razloge za zavlačevanje ali odlaganje pogajanj in sklenitve dogovorov, s katerimi bi se ozemlja pod mandatom in druga ozemlja postavila pod skrbniški sistem, kakor je določeno v 77. členu.

81. člen

Skrbniški dogovor naj v vsakem primeru vsebuje pogoje, pod katerimi se bo skrbniško ozemlje upravljalo, in določa oblast, ki bo upravljala skrbniško ozemlje. Takšna oblast, ki se v nadaljnjem besedilu te Ustanovne listine imenuje upravljajoča oblast, je lahko ena sama država ali več držav ali pa sama Organizacija združenih narodov.

82. člen

V vsakem skrbniškem dogovoru se sme določiti eno ali več strateških območij, ki lahko obsegajo del skrbniškega ozemlja ali pa celotno skrbniško ozemlje, za katero se dogovor uporablja, ne da bi bilo to v škodo kakršnemukoli posebnemu dogovoru ali posebnim dogovorom, sklenjenim po 43. členu.

83. člen

Vse naloge, ki jih imajo Združeni narodi glede strateških območij, opravlja Varnostni svet, v številni potrditev pogojev skrbniških dogovorov, kakor tudi njihovih sprememb ali dopolnitev.

Temeljne naloge, navedene v 76. členu, veljajo tudi za ljudstvo strateškega območja.

Držeč se določb skrbniških dogovorov in ne da bi bilo to v škodo varnostnim razlogom, se bo Varnostni svet opiral na pomoč Skrbniškega sveta pri opravljanju tistih nalog Združenih narodov po skrbniškem sistemu, ki se nanašajo na politične, ekonomske, socialne in prosvetne zadeve v strateških območjih.

84. člen

Upravljajoča oblast je dolžna zagotoviti, da skrbniško ozemlje prispeva svoj delež k ohranitvi mednarodnega miru in varnosti. V ta namen sme

upravljajoča oblast uporabljati prostovoljske oddelke, olajšave in pomoč skrbniškega ozemlja, da izpolni obveznosti, ki jih je v tem pogledu prevzela nasproti Varnostnemu svetu, kakor tudi, da zagotovi krajevno obrambo in ohranitev zakonitosti in reda na skrbniškem ozemlju.

85. člen

Generalna skupščina opravlja naloge Združenih narodov, ki se nanašajo na skrbniške dogovore za vsa območja, ki niso označena kot strateška območja, v številni potrditev pogojev skrbniških dogovorov, kakor tudi njihovih sprememb ali dopolnitev.

Skrbniški svet, ki deluje pod vodstvom Generalne skupščine, pomaga Generalni skupščini pri opravljanju teh funkcij.

XIII. POGLAVJE

SKRBNIŠKI SVET

Sestava

86. člen

Skrbniški svet je sestavljen iz tehle članov Združenih narodov:

iz tistih članov, ki upravljajo skrbniška ozemlja,

iz takih izmed članov, imenoma navedenih v 23. členu, ki ne upravljajo skrbniških ozemelj, in

iz toliko drugih članov, ki jih izvoli Generalna skupščina za dobo treh let, kolikor je treba, da bi skupno število članov Skrbniškega sveta bilo enako porazdeljeno med tiste člane Združenih narodov, ki upravljajo skrbniška ozemlja, in tiste, ki jih ne upravljajo.

Vsak član Skrbniškega sveta določi posebno usposobljeno osebo, da ga predstavlja v njem.

Naloge in pravice

87. člen

Generalna skupščina in pod njenim vodstvom Skrbniški svet smeta pri opravljanju svojih nalog:

preučevati poročila, ki jih predloži upravljajoča oblast,

sprejemati peticije in jih pretresati v posvetovanju z upravljajočo oblastjo,

skrbeti, da se opravljajo občasni obiski v skrbniških ozemljih v času, dogovorjenem z upravljajočo oblastjo, in

opravljati te in druge dejavnosti v skladu s pogoji skrbniških dogovorov.

88. člen

Skrbniški svet sestavlja vprašalnike o političnem, ekonomskem, socialnem in prosvetnem napredku prebivalcev vsakega skrbniškega ozemlja; upravljajoča oblast pa na podlagi takih vprašalnikov pošilja letna poročila Generalni skupščini za vsako skrbniško ozemlje, za katero je pristojna Generalna skupščina.

Glasovanje

89. člen

Vsak član Skrbniškega sveta ima po en glas. Sklepi Skrbniškega sveta se sprejemajo z večino tistih članov, ki so navzoči in ki glasujejo.

Postopek

90. člen

Skrbniški svet si določa lastni poslovnik in v njem tudi način, kako si izvoli predsednika. Skrbniški svet se sestaja po potrebi v skladu s svojim poslovníkom, v katerem mora biti tudi določba o sklicevanju sej po zahtevi večine njegovih članov.

91. člen

Skrbniški svet bo uporabil, kadar je to smotrno, pomoč Ekonomskega in socialnega sveta ter ustreznih specializiranih ustanov glede zadev, ki spadajo v njihovo pristojnost.

XIV. POGLAVJE

MEDDRŽAVNO SODIŠČE

92. člen

Meddržavno sodišče je poveljavni sodni organ Združenih narodov. Posluje v skladu s priloženim Statutom, ki je bil izdelan na podlagi Statuta Stalnega meddržavnega sodišča in je sestavni del te Ustanovne listine.

93. člen

Vse članice Združenih narodov so ipso facto pogodbenice Statuta Meddržavnega sodišča.

Država, ki ni članica Združenih narodov, lahko postane pogodbenica Statuta Meddržavnega sodišča pod pogoji, ki jih v vsakem posameznem primeru določi Generalna skupščina po priporočilu Varnostnega sveta.

94. člen

Vsak član Združenih narodov se zaveže, da se bo podredil odločbi Meddržavnega sodišča v vsakem sporu, v katerem bi bil pravdna stranka.

Če katera stranka v sporu ne spolni obveznosti, ki ji jih nalaga sodba, ki jo je izreklo Meddržavno sodišče, se sme druga stranka obrniti na Varnostni svet, ki lahko, če se mu to zdi potrebno, da priporočila ali pa odloči o ukrepih, ki jih je treba storiti, da se sodba izvrši.

95. člen

Nobena določba te Ustanovne listine ne brani članom Združenih narodov, da ne bi reševanja sporov poverili drugim sodiščem na temelju dogovorov, ki že obstoje ali pa bi se sklenili v prihodnje.

96. člen

Generalna skupščina ali Varnostni svet smeta zaprositi Meddržavno sodišče, da jima da svetovalno mnenje o vsakem pravnem vprašanju.

Drugi organi Združenih narodov in specializirane ustanove, ki jih Generalna skupščina lahko vsak čas za to pooblasti, smejo tudi zaprositi Meddržavno sodišče za svetovalno mnenje o pravnih vprašanjih, ki bi nastala v okviru njihove dejavnosti.

XV. POGLAVJE

SEKRETARIAT

97. člen

Sekretariat je sestavljen iz generalnega sekretarja in takega osebja, ki ga Organizacija potrebuje. Generalnega sekretarja imenuje Generalna skupščina po priporočilu Varnostnega sveta. On je najvišji upravni uslužbenec Organizacije.

98. člen

Generalni sekretar deluje v tej lastnosti na vseh sestankih Generalne skupščine, Varnostnega sveta, Ekonomskega in socialnega sveta in Skrbniškega sveta ter opravlja tudi vse druge naloge, ki mu jih

zaupajo ti organi. Generalni sekretar daje Generalni skupščini letno poročilo o delu Organizacije.

99. člen

Generalni sekretar sme opozoriti Varnostni svet na katerikoli zadevo, ki bi po njegovem mnenju utegnila ogroziti ohranitev mednarodnega miru in varnosti.

100. člen

Pri spolnjevanju svojih dolžnosti generalni sekretar in osebje ne smejo ne zahtevati navodil in jih tudi ne sprejemati od nobene vlade ali katerekoli druge oblasti zunaj Organizacije. Vzdržati se morajo slehernega dejanja, ki ne bi bilo združljivo z njihovim položajem mednarodnih uslužbencev, odgovornih edinole Organizaciji.

Vsak član Združenih narodov se zaveže, da bo spoštoval izključno mednarodni značaj dolžnosti generalnega sekretarja in osebja ter da ne bo skušal vplivati nanje pri spolnjevanju njihovih dolžnosti.

101. člen

Osebje imenuje generalni sekretar po pravilih, ki jih določa Generalna skupščina.

Ustrezno posebno osebje se za stalno dodeli Ekonomskemu in socialnemu svetu, Skrbniškemu svetu in, če je potrebno, drugim organom Združenih narodov. To osebje je v sestavu Sekretariata.

Pri sprejemanju osebja v službo in pri določanju pogojev za službo naj se predvsem upošteva potreba, da se zagotovi najvišja stopnja delovne sposobnosti, strokovnosti in poštenosti. Pri tem naj se primerno gleda na pomembnost, da se osebje izbira na kolikor mogoče široki geografski podlagi.

XVI. POGLAVJE

RAZNE DOLOČBE

102. člen

Vsaka pogodba in vsak meddržavni dogovor, ki jih sklene katerikoli član Združenih narodov potem, ko ta Ustanovna listina začne veljati, naj se brž ko mogoče registrirajo v Sekretariatu in naj jih Sekretariat objavi.

Nobena stranka katerekoli take pogodbe ali meddržavnega dogovora, ki ne bi bili registrirani v skladu z določbami 1. odstavka tega člena, se ne more

sklicevati na to pogodbo ali dogovor pred nobenim organom Združenih narodov.

103. člen

Če je navzkrižje med obveznostmi članov Združenih narodov po tej Ustanovni listini in med njihovimi obveznostmi po kateremkoli drugem meddržavnem dogovoru, prevladujejo njihove obveznosti po tej Ustanovni listini.

104. člen

Organizacija uživa na ozemlju vsakega od svojih članov tako pravno sposobnost, kakršna ji je potrebna, da lahko opravlja svoje naloge in doseže svoje cilje.

105. člen

Organizacija uživa na ozemlju vsakega od svojih članov take privilegije in imunitete, kakršne so ji potrebne, da doseže svoje cilje.

Predstavniki članov Združenih narodov in uslužbenci Organizacije prav tako uživajo take privilegije in imunitete, kakršne so jim potrebne, da lahko neodvisno opravljajo svoje naloge v zvezi z Organizacijo.

Generalna skupščina sme dajati priporočila z namenom, da se določijo podrobnosti za uporabo 1. in 2. odstavka tega člena, ali pa sme članom Združenih narodov predlagati dogovore v ta namen.

XVII. POGLAVJE

PREHODNE DOLOČBE GLEDE VARNOSTI

106. člen

Dokler ne začno veljati takšni posebni dogovori, omenjeni v 43. členu, ki bi dali Varnostnemu svetu po njegovem mnenju možnost, da prične spolnjevati svoje dolžnosti po 42. členu, se bodo pogodbene stranke Deklaracije štirih držav, podpisane v Moskvi 30. oktobra 1943, in Francija, po določbah 5. odstavka te Deklaracije, posvetovale med seboj in, kadar je treba, z drugimi člani Združenih narodov z namenom, da v imenu Organizacije izvedejo tako skupno akcijo, kakršna bi mogla biti potrebna za ohranitev mednarodnega miru in varnosti.

107. člen

V odnosu do katerekoli države, ki je med drugo svetovno vojno bila sovražnica katerekoli podpisnice

te Ustanovne listine, nobena določba te Ustanovne listine ne ovira in ne prepoveduje akcije, ki bi jo kot posledico te vojne začele ali dovolile vlade, odgovorne za tako akcijo.

XVIII. POGLAVJE

SPREMEMBE

108. člen

Spremembe te Ustanovne listine začno veljati za vse člane Združenih narodov, kadar jih sprejme dvetretjinska večina članov Generalne skupščine in kadar jih ratificirata v skladu s svojimi ustavnimi določbami dve tretjini članov Združenih narodov, v številu vse stalne člane Varnostnega sveta.

109. člen

Za revizijo te Ustanovne listine se sme sklicati obča konferenca članov Združenih narodov v času in v kraju, ki se določita z dvetretjinsko večino članov Generalne skupščine in z glasovi katerihkoli devetih članov Varnostnega sveta.⁴ Vsak član Združenih narodov bo imel na konferenci po en glas.

Vsaka sprememba te Ustanovne listine, ki jo konferenca priporoči z dvetretjinsko večino glasov, začne veljati, ko jo ratificirata v skladu s svojimi ustavnimi določbami dve tretjini članov Združenih narodov, v številu vse stalne člane Varnostnega sveta.

Če taksne konference ne bo pred desetimi letnimi zasedanjem Generalne skupščine, šteto od tedaj, ko je ta Ustanovna listina začela veljati, se bo predlog o sklicevanju takšne konference postavil na dnevni red tega zasedanja Generalne skupščine in konferenca se bo sklicala, če se tako sklene z večino glasov članov Generalne skupščine in z glasovi katerihkoli sedmih članov Varnostnega sveta.

XIX. POGLAVJE

RATIFIKACIJA IN PODPIS

110. člen

Države podpisnice ratificirajo to Ustanovno listino v skladu s svojimi ustavnimi določbami.

Ratifikacijske listine se morajo deponirati pri vladi Združenih držav Amerike, ki o vsakem deponiranju obvesti vse države podpisnice, kakor tudi generalnega sekretarja Organizacije, brž ko bo imenovan.

Ta Ustanovna listina začne veljati potem, ko deponirajo svoje ratifikacijske listine Republika Kitajska, Francija, Zveza sovjetskih socialističnih republik, Združeno kraljestvo Velike Britanije in Severne Irske in Združene države Amerike ter večina drugih držav podpisnic. Vlada Združenih držav Amerike nato sestavi zapisnik o deponiranju ratifikacijskih listin in ga v prepisu pošlje vsem državam podpisnicam.

Države podpisnice te Ustanovne listine, ki jo ratificirajo potem, ko je začela veljati, postanejo prvotne članice Združenih narodov z dnem, ko deponirajo svoje ratifikacijske listine.

111. člen

Ta Ustanovna listina, katere kitajsko, francosko, rusko, angleško in špansko besedilo je enako avtentično, ostane shranjena v arhivih vlade Združenih držav Amerike. Ta vlada pošlje pravilno overjene prepise te Ustanovne listine vladam drugih držav podpisnic.

V p o t r d i t e v t e g a so predstavniki vlad Združenih narodov podpisali to Ustanovno listino. S e s t a v l j e n o v mestu San Franciscu šestindvajsetega junija leta tisoč devetsto petinštiridesetega.

⁴ Tretjo spremembo UL je GS sprejela dne 20. 12. 1965 (veljavnost 12. 6. 1968), ko je povečala število glasov od 7 na 9.

STATUT
MEDDRŽAVNEGA
SODIŠČA

1. člen

Meddržavno sodišče, ustanovljeno z Ustanovno listino Združenih narodov kot poglavitni sodni organ Združenih narodov, naj se konstituira in naj posluje v skladu z določbami tega Statuta.

I. POGLAVJE**ORGANIZACIJA SODIŠČA***2. člen*

Sodišče je zbor neodvisnih sodnikov, izvoljenih ne glede na njihovo državljanstvo izmed oseb z visokim moralnim ugledom, ki izpolnjujejo pogoje, kakršni se v njihovih državah zahtevajo za opravljanje najvišjih sodnih služb, ali pa so pravniki, ki so priznani strokovnjaki v mednarodnem pravu.

3. člen

Sodišče je sestavljeno iz petnajstih članov, od katerih sme biti samo eden državljan iste države.

Oseba, ki bi se glede članstva v Sodišču mogla šteti za državljana več kakor ene države, se bo štela za državljana tiste države, v kateri redno izvršuje svoje državljanske in politične pravice.

4. člen

Člane Sodišča izvolita v skladu z naslednjimi določbami Generalna skupščina in Varnostni svet s seznama oseb, ki jih predlagajo državne skupine Stalnega razsodišča.

Kadar gre za člane Združenih narodov, ki niso zastopani v Stalnem razsodišču, predlagajo kandidate državne skupine, ki jih v ta namen določijo njihove vlade pod istimi pogoji, kakor jih za člane Stalnega razsodišča predpisuje 44. člen Haaškega dogovora iz leta 1907 o mirnem reševanju mednarodnih sporov.

Generalna skupščina po priporočilu Varnostnega sveta določi, če ni posebnega dogovora, pogoje, pod katerimi sme sodelovati pri volitvah članov Sodišča država, ki je pogodbeni stranka tega Statuta, a ni članica Združenih narodov.

5. člen

Najmanj tri mesece pred dnevom volitev se generalni sekretar Združenih narodov pismeno obrne na člane Stalnega razsodišča, ki pripadajo državam, ki so pogodbene stranke tega Statuta, kakor tudi na člane državnih skupin, imenovanih po 2. odstavku 4. člena, s povabilom, naj prek državnih skupin v

predpisanem roku predlagajo osebe, ki bi mogle sprejeti dolžnosti člana Sodišča.

Nobena skupina ne sme predlagati več kakor štiri osebe, izmed katerih imata največ dve osebi državljanstvo države, ki ji pripada skupina. V nobenem primeru ne sme število kandidatov, ki jih predlaga kaka skupina, biti večje kakor dvojno število mest, ki jih je treba zasesti.

6. člen

Priporoča se vsaki skupini, naj se v domači državi prej, preden predloži kandidate, posvetuje z najvišjim sodiščem, s pravnimi fakultetami in pravnimi šolami, z akademijami in oddelki mednarodnih akademij v domači državi, ki se ukvarjajo s preučevanjem prava.

7. člen

Generalni sekretar sestavlja po abecednem redu seznam vseh tako predlaganih oseb. Izvoljene smejo biti samo te osebe, razen v primeru, predpisanem v 2. odstavku 12. člena.

Generalni sekretar sporoča ta seznam Generalni skupščini in Varnostnemu svetu.

8. člen

Generalna skupščina in Varnostni svet volita člane Sodišča neodvisno drug od drugega.

9. člen

Pri vsakih volitvah naj volivci gledajo ne samo na to, da morajo osebe, ki naj jih izvolijo, vsaka posebej spolnjevati postavljene pogoje, temveč tudi na to, da se zagotovi, da bodo v zboru kot celoti zastopane najbolj pomembne oblike civilizacije in poglavitni pravni sistemi sveta.

10. člen

Za izvoljene se štejejo kandidati, ki dobijo absolutno večino glasov v Generalni skupščini in Varnostnem svetu.

Vsa glasovanja v Varnostnem svetu, bodisi za izvolitev sodnikov, bodisi za imenovanje članov komisije, določene dalje v 12. členu, se opravijo brez kakršnegakoli razlikovanja med stalnimi in nestalnimi člani Varnostnega sveta.

V primeru, da dobi več kakor en državljan iste države absolutno večino glasov v Generalni skupščini in Varnostnem svetu, se šteje za izvoljenega samo najstarejši od njih.

11. člen

Če po prvem volilnem sestanku ostane eno ali več mest nezasedenih, bo drugi in, če je treba, še tretji volilni sestanek.

12. člen

Če tudi po tretjem volilnem sestanku ostane še nezasedeno eno ali več mest, se lahko kadarkoli na zahtevo bodisi Generalne skupščine ali pa Varnostnega sveta sestavi skupna komisija šestih članov, od katerih tri imenuje Generalna skupščina in tri Varnostni svet, z nalogo, da z absolutno večino glasov izbere za vsako še nezasedeno mesto po eno ime, ki naj se predloži Generalni skupščini in Varnostnemu svetu, da ga vsak zase sprejmeta.

Če se skupna komisija soglasno sporazume glede katerekoli osebe, ki spolnjuje postavljene pogoje, lahko njeno ime vpiše v svoj seznam, tudi če ga prej ni bilo v seznamu predlaganih oseb, omenjenem v 7. členu.

Če se skupna komisija prepriča, da ji ne bo uspelo zagotoviti izvolitev, tedaj bodo že izvoljeni člani Sodišča v roku, ki ga določi Varnostni svet, popolnili nezasedena mesta na ta način, da bodo izbrali ostale člane Sodišča izmed kandidatov, ki so dobili glasove bodisi v Generalni skupščini ali pa v Varnostnem svetu.

V primeru, da je število glasov med sodniki enako, odloči glas najstarejšega sodnika.

13. člen

Člani Sodišča se izvolijo za devet let in smejo biti ponovno izvoljeni; vendar glede sodnikov, izvoljenih pri prvih volitvah, poteče službena doba petim sodnikom ob koncu treh let in drugim petim sodnikom ob koncu šestih let.

2. Sodniki, katerih službena doba poteče ob koncu prej omenjenih začetnih dob treh in šestih let, se določijo z žrebanjem, ki ga opravi generalni sekretar takoj po končanih prvih volitvah.

Člani Sodišča opravljajo svoje dolžnosti vse dotlej, dokler jih ne nadomestijo drugi. Tudi če so nadomeščeni, naj dokončajo vse pravnadeve, ki so jih začeli reševati.

Če kak član Sodišča odstopi, se izjava o odstopu naslovi na predsednika, da jo ta sporoči generalnemu sekretarju. S tem zadnjim sporočilom postane mesto izpraznjeno.

14. člen

Izpraznjena mesta se popolnijo po istem postopku, kakor je predpisan za prve volitve, vendar z upoštevanjem tele določbe: generalni sekretar v enem mesecu po izpraznitvi mesta razpošlje povabila, predpisana v 5. členu, Varnostni svet pa določi dan volitev.

15. člen

Član Sodišča, ki je izvoljen, da nadomesti člana, ki mu službena doba še ni potekla, opravlja službo do poteka službene dobe svojega prednika.

16. člen

Noben član Sodišča ne sme opravljati nikakršne politične ali upravne funkcije niti ne sme sprejeti nikakršne druge zaposlitve poklicne narave. V primeru dvoma odloči Sodišče.

17. člen

Noben član Sodišča ne sme v nobeni pravdni zadevi nastopati kot zastopnik strank, svetovalec ali odvetnik.

Noben član ne sme sodelovati pri odločanju o nobeni zadevi, v kateri je poprej nastopal kot zastopnik, svetovalec ali odvetnik katere izmed pravnih strank ali kot član državnega ali meddržavnega sodišča ali kot član anketne komisije ali v katerikoli drugi lastnosti.

V primeru dvoma odloči Sodišče.

18. člen

Noben član Sodišča ne more biti razrešen svojih funkcij, razen če je po soglasnem mnenju drugih članov prenehal spolnjevati postavljene pogoje.

Tajnik Sodišča to uradno sporoči generalnemu sekretarju.

S tem sporočilom postane mesto izpraznjeno.

19. člen

Člani Sodišča pri opravljanju svoje sodne službe uživajo diplomatske privilegije in imunitete.

20. člen

Vsak član Sodišča mora pred nastopom svoje službe na javni seji slovesno izjaviti, da bo opravljal svoje dolžnosti nepristransko in vestno.

21. člen

Sodišče si izvoli predsednika in podpredsednika za tri leta; obadva smeta biti ponovno izvoljena.

Sodišče imenuje svojega tajnika in sme ukreniti, da se namestijo drugi uslužbenci, ki bi bili potrebni.

22. člen

Sedež Sodišča je v Haagu. Vendar to Sodišče ne ovira, da ne bi zasedalo in opravljalo svojih funkcij kjerkoli drugje, kadar bi se mu to zdelo zaželeno.

Predsednik in tajnik Sodišča morata prebivati na sedežu Sodišča.

23. člen

Sodišče zaseda stalno razen med sodnimi počitnicami, katerih čas in trajanje določi Sodišče.

Člani Sodišča imajo pravico do občasnega dopusta, katerega čas in trajanje določi Sodišče, upoštevaje razdalje med Haagom in domom vsakega posameznega sodnika.

Člani Sodišča so dolžni biti stalno na razpolago Sodišču, razen kadar so na dopustu ali kadar so zadržani zaradi bolezni ali iz drugih resnih razlogov, s katerimi se morajo, kakor je treba, opravičiti predsedniku.

24. člen

Če kakšen član Sodišča iz kakšnega posebnega razloga meni, da ne bi smel sodelovati pri odločanju o določeni zadevi, sporoči to predsedniku.

Če predsednik meni, da kateri od članov Sodišča iz kakšnega posebnega razloga ne bi smel sodelovati pri obravnavi določene zadeve, mu to sporoči.

Če v takšnih primerih član Sodišča in predsednik ne soglašata, odloči Sodišče.

25. člen

Sodišče zaseda v polni sestavi, razen kadar ta Statut izrecno predpisuje drugače.

Poslovnik Sodišča lahko določa, da se v skladu z okoliščinami in po vrstnem redu eden ali več sodnikov oproste sodelovanja pri obravnavi, pod pogojem, da se s tem število sodnikov, razpoložljivih za sestavo Sodišča, ne zmanjša pod enajst.

Za sestavo Sodišča zadošča kvorum devetih sodnikov.

26. člen

Sodišče sme po svojem sprevidu kadarkoli ustanoviti enega ali več senatov, sestavljenih iz treh ali več sodnikov, kakor pač Sodišče določi, za odločanje o določenih vrstah zadev, na primer o delovnih zadevah in zadevah, ki se nanašajo na tranzit in komunikacije.

Sodišče sme vsak čas ustanoviti senat za odločanje o določeni zadevi. Število sodnikov, ki sestavljajo tak senat, določi Sodišče v sporazumu s strankami.

Senati, ki so predvideni v tem členu, obravnavajo zadeve in odločajo o njih, če pravnne stranke to predlagajo.

27. člen

Za sodbo, ki jo izreče katerikoli izmed senatov, predvidenih v 26. in 29. členu, velja, kakor da jo je izreklo Sodišče.

28. člen

Senati, predvideni v 26. in 29. členu, smejo v soglasju s pravnimi strankami zasedati in opravljati svoje funkcije tudi drugod, ne le v Haagu.

29. člen

Za hitrejše opravljanje zadev Sodišče vsako leto sestavi senat petih sodnikov, ki sme po predlogu pravnih strank obravnavati zadeve in odločati o njih po skrajšanem postopku. Razen tega se izbereta dva sodnika, da nadomestita sodnike, ki ne bi mogli sodelovati na zasedanju.

30. člen

Sodišče določi poslovnik, po katerem opravlja svoje funkcije. Sodišče zlasti določi pravila za svoj postopek.

Poslovnik Sodišča lahko predvideva prisednike, ki brez pravice glasovanja sodelujejo pri sejah Sodišča ali njegovih senatov.

31. člen

Sodniki, ki imajo isto državljanstvo kakor katerikoli izmed pravnih strank, obdržijo pravico, da sodelujejo pri obravnavi o zadevi, ki je pred Sodiščem.

Če ima Sodišče v svojem zboru sodnika, ki ima državljanstvo ene od pravnih strank, sme vsaka druga pravdna stranka izbrati katerikoli osebo, da sodeluje pri obravnavi kot sodnik. Takšna oseba se

mora izbrati predvsem izmed tistih, ki so bili predlagani kot kandidati po 4. in 5. členu.

Če Sodišče v svojem zboru nima nobenega sodnika, ki bi imel državljanstvo kake pravdne stranke, sme sleherna izmed teh izbrati po enega sodnika na način, ki je določen v 2. odstavku tega člena.

Določbe tega člena se uporabljajo tudi za primere po 26. in 29. členu. V takšnih primerih bo predsednik naprosil, da eden ali, če je treba, dva izmed članov Sodišča, ki sestavljajo senat, prepustijo svoje mesto članom Sodišča, ki so državljani prizadetih strank in, če takih ni ali če ne morejo prisostvovati, sodnikom, ki jih pravdne stranke posebej izberejo.

Če ima več pravnih strank isti interes, se glede uporabe prejšnjih določb štejejo samo kot ena pravdna stranka. V primeru dvoma odloči Sodišče.

Sodniki, ki se izberejo po določbah 2., 3. in 4. odstavka tega člena, morajo izpolnjevati pogoje, predpisane v 2. členu, v 2. odstavku 17. člena, v 20. in 24. členu tega Statuta. Pri odločanju sodelujejo v pogojih popolne enakosti z drugimi člani Sodišča.

32. člen

Vsak član Sodišča dobiva letno plačo.

Predsednik dobiva poseben letni dodatek.

Podpredsednik dobiva poseben dodatek za vsak dan, v katerem nastopa kot predsednik.

Sodniki, ki so izbrani po 31. členu, pa niso člani Sodišča, dobivajo povračilo za vsak dan, v katerem opravljajo svoje funkcije.

Te plače, dodatke in povračila določi Generalna skupščina. Ne smejo se zmanjševati, dokler služba traja.

Plačo tajnika Sodišča določi Generalna skupščina po predlogu Sodišča.

Pravilnik, ki ga sprejme Generalna skupščina, določi pogoje, pod katerimi se članom Sodišča in tajniku Sodišča dajejo pokojnine ob prenehanju službe, kakor tudi pogoje, pod katerimi se članom Sodišča in tajniku Sodišča povrnejo njihovi potni stroški.

Omenjene plače, dodatki in povračila so oproščeni vseh davščin.

33. člen

Stroške Sodišča krijejo Združeni narodi na način, kakor to določi Generalna skupščina.

II. POGLAVJE

PRISTOJNOST SODIŠČA

34. člen

Samo države smejo biti pravdne stranke v zadevah pred Sodiščem.

Sodišče sme pod pogoji, ki jih predpisuje njegov poslovnik, zahtevati od javnih mednarodnih organizacij informacije v zvezi z zadevami, ki jih obravnava in sme tudi sprejemati informacije, če mu jih take organizacije predložijo po svoji lastni pobudi.

Kadar gre v zadevi, predloženi Sodišču, za razlago temeljne listine kakšne javne mednarodne organizacije ali kakšnega meddržavnega dogovora, sklenjenega na podlagi omenjene listine, tajnik Sodišča to sporoči prizadeti javni mednarodni organizaciji in ji pošlje prepise vseh spisov pismenega postopka.

35. člen

Sodišče je dostopno za vse države, ki so pogodbene stranke tega Statuta.

Pogoje, pod katerimi je Sodišče dostopno za druge države, določi Varnostni svet, upoštevajoč posebne določbe, obsežene v veljavnih pogodbah, toda v nobenem primeru ne smejo taki pogoji spravljeni pravnih strank v položaj neenakosti pred Sodiščem.

Kadar je država, ki ni članica Združenih narodov, stranka v kaki pravdni zadevi, določi Sodišče znesek, ki naj ga ta stranka prispeva h kritju stroškov Sodišča. Ta določba se ne uporabi, če takšna država že sodeluje pri kritju stroškov Sodišča.

36. člen

Pristojnost Sodišča se razteza na vse zadeve, ki mu jih stranke predložijo, kakor tudi na vse primere, ki so posebej določeni v Ustanovni listini Združenih narodov ali v veljavnih pogodbah in dogovorih.

Države, ki so pogodbene stranke tega Statuta, smejo kadarkoli izjaviti, da v razmerju do vsake druge države, ki sprejme isto obveznost, pripoznavajo kot obvezno ipso facto in brez posebnega sporazuma pristojnosti Sodišča v vseh pravnih sporih, ki se nanašajo na:

razlago kakšne pogodbe,

katerokoli vprašanje mednarodnega prava,

obstoj kakšnega dejstva, ki bi pomenilo, če se ugotovi, kršitev kakšne meddržavne obveznosti,

naravo ali obseg odškodnine, ki se mora dati za kršitev kakšne mednarodne obveznosti.

Prej omenjene izjave se lahko dajo brezpogojno ali pod pogojem vzajemnosti med več državami ali med določenimi državami, ali pa za določen čas.

Takšne izjave se deponirajo pri generalnem sekretarju Združenih narodov, ki pošlje njih prepise pogodbenim strankam tega Statuta in tajniku Sodišča.

Izjave, ki so bile dane po 36. členu Statuta Stalnega meddržavnega sodišča in so še v veljavi, se med pogodbenimi strankami tega Statuta štejejo, kot da je z njimi bila sprejeta obvezna pristojnost Meddržavnega sodišča za preostali čas njihove veljavnosti v skladu z njihovimi določbami.

Če nastane spor o tem, ali je Sodišče pristojno, odloči Sodišče.

37. člen

Če kakšna veljavna pogodba ali kakšen veljaven dogovor določa, da se kakšna zadeva predloži sodišču, ki bi ga moralo ustanoviti Društvo narodov, ali pa Stalnemu meddržavnemu sodišču, naj se ta zadeva, kadar gre za pogodbene stranke tega Statuta, predloži Meddržavnemu sodišču.

38. člen

Sodišče, katerega naloga je odločati v skladu z mednarodnim pravom v sporih, ki se mu predložijo, naj uporablja:

meddržavne dogovore, bodisi splošne bodisi posebne, s katerimi so postavljena pravila, ki jih države v sporu izrečno pripoznavajo,

mednarodni običaj kot dokaz obče prakse, ki je sprejeta kot pravo,

obča pravna načela, ki jih pripoznavajo civilizirani narodi,

sodne odločbe, s pridržkom določbe 59. člena, in nauk najbolj kvalificiranih pravnih strokovnjakov različnih narodov, kot pomožno sredstvo za ugotavljanje pravnih pravil.

Ta določba ne omejuje pravice Sodišča, da odloča o zadevi ex aequo et bono, če se pravnne stranke o tem sporazumejo.

III. POGLAVJE

POSTOPEK

39. člen

Uradna jezika Sodišča sta francoščina in angleščina. Če se stranke sporazumejo, da se ves postopek vodi v francoščini, se sodba izreče v francoščini. Če se stranke sporazumejo, da se ves postopek vodi v angleščini, se sodba izreče v angleščini.

Če ni sporazuma o tem, kateri jezik naj se uporablja, sme vsaka stranka v svojih izvajanjih pred Sodiščem uporabljati jezik, ki mu daje prednost; sodba Sodišča se izda v francoščini in angleščini. V tem primeru Sodišče hkrati določi, katero od obeh besedil velja za avtentično.

Sodišče sme po predlogu katerekoli stranke dovoliti tej stranki, da uporablja kakšen drug jezik in ne francoščino ali angleščino.

40. člen

Zadeve se predložijo Sodišču, kakor pač narekuje posamezen primer, bodisi s sporočilom posebnega sporazuma o njegovi pristojnosti ali pa s pismeno vlogo, ki sta naslovljena na tajnika Sodišča. V obeh primerih je treba navesti predmet spora in pravnne stranke.

Tajnik Sodišča takoj obvesti o vlogi vse, ki so prizadeti.

Tajnik Sodišča obvesti o tem tudi člane Združenih narodov prek generalnega sekretarja, kakor tudi vse države, ki imajo pravico nastopati pred Sodiščem.

41. člen

Sodišče sme, če meni, da okoliščine tako zahtevajo, naznačiti kakršnekoli začasne ukrepe, ki bi jih bilo treba izvesti, da se zavarujejo pravice sleherne izmed pravnih strank.

Dokler ni dokončne odločbe, se o predlaganih ukrepih takoj obvestijo pravnne stranke in Varnostni svet.

42. člen

Pravnne stranke predstavljajo njihovi predstojniki.

Pravnim strankam smejo pred Sodiščem pomagati svetovalci ali pa odvetniki.

Zastopniki, svetovalci in odvetniki strank pred Sodiščem uživajo privilegije in imunitete, ki so jim potrebne za neodvisno opravljanje njihovih dolžnosti.

43. člen

Postopek ima dva dela: pismeni in ustni.

Pismeni postopek je v tem, da se Sodišču pošljejo in pravnim stranka vročijo vloge, odgovori nanje in po potrebi replike, prav tako pa tudi vsi dokazni spisi in listine.

Te vročitve oskrbi tajnik Sodišča po vrsti in v rokih, kakor določi Sodišče.

Vsaka listina, ki jo je predložila ena od pravnih strank, se mora vročiti drugi pravdni stranki v overjenem prepisu.

Ustni postopek je v tem, da Sodišče zaslišuje priče in izvedence ter posluša zastopnike strank, svetovalce in odvetnike.

44. člen

Za vročitev vseh sporočil drugim osebam, razen zastopnikom strank, svetovalcem in odvetnikom, se Sodišče obrača neposredno na vlado tiste države, na katere ozemlju je treba sporočilo vročiti.

Ista določba se uporablja, kadar gre za to, da se priskrbijo dokazna sredstva na kraju samem.

45. člen

Obravnave vodi predsednik ali, če ta ne more predsedovati, podpredsednik; če pa sta oba zadržana, predseduje najstarejši izmed navzočih sodnikov.

46. člen

Obravnave pred Sodiščem so javne, razen če Sodišče odloči drugače ali pa če obe pravdni stranki zahtevata, naj se občinstvo ne pripusti.

47. člen

Na vsaki obravnavi se vodi zapisnik, ki ga podpišeta tajnik Sodišča in predsednik. Samó ta zapisnik je avtentičen.

48. člen

Sodišče izdaja odredbe, ki se nanašajo na vodstvo postopka, določa obliko in roke, v katerih mora vsaka

pravdna stranka podati svoje zaključne predloge, in ukrepa vse, kar je v zvezi z izvedbo dokazov.

49. člen

Sodišče sme, celó pred pričetkom obravnave, zahtevati od zastopnikov strank, naj predložijo kakršnekoli listine ali dajo kakršnakoli pojasnila. Vsaka odklonitev se dá na zapisnik.

50. člen

Sodišče sme vsak čas poveriti kateremukoli posamezniku, kolegiju, uradu, komisiji ali drugemu organu po svoji izbiri nalogo, da opravi izvedbe ali dá izvedensko mnenje.

51. člen

Med obravnavo je treba pričam in izvedencem postavljati vsa potrebna vprašanja pod pogoji, ki jih predpiše Sodišče v pravilih za postopek, omenjenih v 30. členu.

52. člen

Ko je Sodišče prejelo dokaze in pričevanja v rokih, ki jih je določilo v ta namen, sme zavrniti vse nadaljnje izpovedbe ali dokazne listine, ki bi mu jih ena od pravnih strank hotela predložiti brez pristanka druge pravdne stranke.

53. člen

Kadarkoli ena od pravnih strank ne pride pred Sodišče ali opusti obrambo svoje zadeve, sme nasprotna pravdna stranka predlagati Sodišču, naj odloči v korist njenega zahtevka.

Preden Sodišče tako odloči, se mora prepričati ne samo o tem, da je pristojno po določbah 36. in 37. člena, temveč tudi o tem, da je zahtevek dejansko in pravno utemeljen.

54. člen

Ko so zastopniki strank, svetovalci in odvetniki pod vodstvom Sodišča končali svoja izvajanja o zadevi, predsednik razglasi, da je obravnava končana.

Sodišče se umakne k posvetovanju.

Posvetovanja Sodišča so v tajnem zasedanju in ostanejo tajna.

55. člen

O vseh vprašanjih se odloča z večino glasov navzočih sodnikov.

Pri enakem številu glasov ima odločilen glas predsednik ali pa sodnik, ki ga nadomešča.

56. člen

Sodba mora biti obrazložena.

V sodbi se navedejo imena sodnikov, ki so sodelovali pri odločanju.

57. člen

Če sodba, v celoti ali deloma, ne izraža soglasnega mnenja sodnikov, ima vsak sodnik pravico, dodati ji svoje ločeno mnenje.

58. člen

Sodbo podpišeta predsednik in tajnik Sodišča. Prebere se na javni seji, potem ko so bili zastopniki strank obveščeni, tako kakor je treba.

59. člen

Odločba Sodišča je obvezna samó za pravdne stranke in edinole glede tistega posebnega primera.

60. člen

Sodba je dokončna in zoper njo ni pritožbe. Če nastane spor o smislu ali dosegu sodbe, jo Sodišče razloži, če katera od pravnih strank to zahteva.

61. člen

Predlog za revizijo sodbe se sme vložiti le, če je utemeljen z odkritjem kakega dejstva, ki je take narave, da bi moglo biti odločilno, ki pa pri izrekanju sodbe ni bilo znano Sodišču in tudi ne pravdni stranki, ki predlaga revizijo, vendar vselej pod pogojem, da tako neznanje ni bilo posledica malomarnosti.

Postopek za revizijo se začne z odločbo Sodišča, v kateri Sodišče izrečno ugotovi obstoj novega dejstva, prizna temu tak značaj, da je z njim zadeva godna za revizijo, in izjavlja da je predlog na tej podlagi sprejemljiv.

Sodišče sme zahtevati, da se sodba prej izvrši, preden dovoli pričetek postopka za revizijo.

Predlog za revizijo je treba vložiti najkasneje v šestih mesecih po odkritju novega dejstva.

Po preteku desetih let od dneva sodbe se ne more staviti noben predlog za revizijo.

62. člen

Če je kakšna država mnenja, da bi s sodbo v kakšnem sporu mogel biti prizadet kak njen interes pravne narave, sme predlagati Sodišču, da ji dovoli intervenirati v postopku.

O takšnem predlogu odloči Sodišče.

63. člen

Kadarkoli gre za razlago kakšnega dogovora, pri katerem so pogodbene stranke tudi druge države razen pravnih strank, tajnik Sodišča to takoj sporoči vsem tem državam.

Vsaka država, ki dobi takšno sporočilo, ima pravico intervenirati v postopku, toda če uporabi to pravico, je razlaga, izrečena v sodbi, enako obvezna tudi zanjo.

64. člen

Če Sodišče ne odloči drugače, nosi vsaka pravdna stranka svoje stroške postopka.

IV. POGLAVJE

SVETOVALNA MNENJA

65. člen

Sodišče sme dati svetovalno mnenje o vsakem pravnem vprašanju po predlogu kateregakoli organa ali ustanove, ki bi bila po Ustanovni listini Združenih narodov ali pa v skladu z njenimi določbami upravičena dati tak predlog.

Vprašanja, glede katerih je Sodišče zaproseno za svetovalno mnenje, se predložijo Sodišču s pismeno vlogo, v kateri se z vso natančnostjo razloži vprašanje, o katerem je Sodišče zaproseno za mnenje; tej vlogi se priložijo vse listine, s pomočjo katerih bi se vprašanje moglo razjasniti.

66. člen

Tajnik Sodišča takoj obvesti o vlogi, s katero se prosi za svetovalno mnenje, vse države, ki imajo pravico nastopati pred Sodiščem.

Razen tega pošlje tajnik Sodišča vsaki državi, ki ima pravico nastopati pred Sodiščem, kakor tudi vsaki meddržavni organizaciji, o kateri Sodišče ali, če to ne zaseda, njegov predsednik meni, da bi mogla dati podatke o vprašanju, posebno in neposredno sporočilo, da je Sodišče pripravljeno sprejeti pismena izvajanja v roku, ki ga določi predsednik, ali pa na javni seji, sklicani v ta namen, poslušati ustna izvajanja glede tega vprašanja.

Če kaka taka država, ki ima pravico nastopati pred Sodiščem, ne bi dobila posebnega sporočila, omenjenega v 2. odstavku tega člena, sme izraziti željo, da predloži pismena izvajanja ali da jo Sodišče zasliši; o tem odloči Sodišče.

Države in organizacije, ki so dale pismena ali ustna izvajanja ali pa oboje, smejo dati svoje pripombe k izvajanjem, ki so jih dale druge države ali organizacije, v obliki, obsegu in rokih, ki jih v vsakem posameznem primeru določi Sodišče ali, če to ne zaseda, njegov predsednik. V ta namen tajnik Sodišča o pravem času sporoči vsa taka pismena izvajanja državam in organizacijam, ki so same predložile svoja izvajanja.

67. člen

Sodišče razglasi svoja svetovalna mnenja na javni seji, o kateri so bili poprej obveščeni generalni sekretar in predstavniki neposredno prizadetih članov Združenih narodov, drugih držav in meddržavnih organizacij.

68. člen

Pri opravljanju svojih svetovalnih funkcij se bo Sodišče ravnalo tudi po tistih določbah tega Statuta, ki se uporabljajo za pravdne zadeve, in to v obsegu, v katerem se po njegovi presoji lahko uporabljajo.

V. POGLAVJE

SPREMEMBE

69. člen

Spremembe tega Statuta se sprejemajo po istem postopku, kakor je določen v Ustanovni listini Združenih narodov za spremembe te Ustanovne listine, vendar z upoštevanjem vseh določb, ki bi jih sprejela Generalna skupščina po priporočilu Varnostnega sveta glede sodelovanja tistih držav, ki so pogodbene stranke tega Statuta, a niso članice Združenih narodov.

70. člen

Sodišče sme s pismenimi sporočili generalnemu sekretarju predlagati spremembe tega Statuta, ki se mu zdijo potrebne, da bi se preučile v skladu z določbami 69. člena.

ŠTUDIJSKO GRADIVO PRI PREDMETU MEDNARODNO JAVNO PRAVO: ZBIRKA VAJ

MATJAŽ TRATNIK, PETRA WEINGERL

Univerza v Mariboru, Pravna fakulteta, Maribor, Slovenija
matjaz.tratnik@um.si, petra.weingerl@um.si

Študijsko gradivo v obliki zbirke vaj je namenjeno študentom prve stopnje bolonjskega študijskega programa Pravo pri predmetu Mednarodno javno pravo na Pravni fakulteti Univerze v Mariboru. Študijsko gradivo je pripravljeno za izvedbo vaj v pedagoškem procesu. Naloge so razdeljene na dva dela. Prvi del zajema praktične primere, drugi del pa vprašanja in trditve. Pričujoči Zbirki vaj je priložena tudi Ustanovna listina Združenih narodov s Statutom Meddržavnega sodišča. Študijsko gradivo služi kot priprava na izpit pri predmetu Mednarodno javno pravo, kot pripomoček pa lahko pride prav tudi pri drugih predmetih s področja mednarodnega prava.

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pf.2.2023](https://doi.org/10.18690/um.pf.2.2023)

ISBN
978-961-286-754-6

Ključne besede:
mednarodno pravo,
subjekti,
viri,
načela mednarodnega
prava,
mirno reševanje sporov,
človekove pravice,
Organizacija združenih
narodov,
Svetovna trgovinska
organizacija

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pf.2.2023](https://doi.org/10.18690/um.pf.2.2023)

ISBN
978-961-286-754-6

Keywords:
international law,
subjects,
sources,
principles of
international law,
peaceful settlement of
disputes,
human rights,
United Nations,
World Trade
Organization

STUDY MATERIAL FOR THE COURSE PUBLIC INTERNATIONAL LAW: COLLECTION OF EXERCISES

MATJAŽ TRATNIK, PETRA WEINGERL
University of Maribor, Faculty of Law, Maribor, Slovenia
matjaz.tratnik@um.si, petra.weingerl@um.si

The study material in the form of a collection of exercises is intended for students of the first cycle of the Bologna Law study program for the subject Public International Law at the Faculty of Law of the University of Maribor. The study material is prepared for the implementation of exercises in the pedagogical process. The exercises are divided into two parts. The first part covers practical examples, while the second part covers questions and statements. The Charter of the United Nations with the Statute of the International Court of Justice is also attached to the collection of exercises. The study material serves as preparation for the exam in the Public International Law course, and can also be useful as a tool for other courses in the field of international law.

Univerza v Mariboru

Pravna fakulteta

Študijsko gradivo je razdeljeno na dva dela. Prvi del sestavljajo praktični primeri, ki sta jim avtorja dodala tudi krajše navodilo za reševanje. Drugi del pa sestavlja 300 vprašanj in trditvev, ki so razdeljena glede na teme, ki se predavajo pri predmetu Mednarodno javno pravo. Vprašanja in trditve sledijo vsebini monografije Izbrana poglavja mednarodnega prava, ki sta ga avtorja izdala pri Uradnem listu. Tako obravnavajo uvodna vprašanja mednarodnega prava, vključno z odnosom med mednarodnim in nacionalnim pravom, vire mednarodnega prava, akterje v mednarodnem pravu, načela mednarodnih odnosov, mednarodno pravo in prostor, Organizacijo združenih narodov, vprašanja, ki se navezujejo na vlogo posameznika v mednarodnem pravu (človekove pravice, mednarodna kazenska odgovornost posameznikov, državljanstvo), mednarodnopravne posle, mednarodno odgovornost držav, mirno reševanje sporov in mednarodno gospodarsko pravo.

prof. dr.

Janja Hojnik

Univerza v Mariboru

Ocenjujem, da delo "Študijsko gradivo pri predmetu Mednarodno javno pravo (Zbirka vaj)" ustreza vsem kriterijem za študijsko gradivo za uporabo v študijskem procesu. Posledično močno podpiram njegovo objavo. Menim, da bo to študijsko gradivo prispevalo h kvaliteti študijskega procesa pri predmetu Mednarodno javno pravo, uporabno pa bo tudi širše, pri drugih predmetih s področja mednarodnega prava, pa tudi za posameznike, ki želijo utrditi znanje s tega področja.

Dr

Marija Jovanović

Univerza v Essexu

